

מצביח ישועות

הילולת הסבא קדישא
הרה"ק ר'
ישראל מהוסיאטין
זי"ע
נר ה' דחנוכה
כ"ט כסליו
תש"ט - תשפ"ג

כל העלונים

תולדות רבינו

תולדות רבינו רבי ישראל זצ"ל
בן רבינו רבי מרדכי שרגא פייבוש זצ"ל
הארמו"ר השני לבית הוסיאטין

הגר מאוטיניא זצ"ל, שהיה בזו"ר חתן הרה"ק
רבי יצחק מבאהוש זצ"ל.

רבינו גדל בבית אביו הקדוש בהוסיאטין,
וביום ל"ז בעומר תרנ"ד, לאחר הסתלקות
אביו, עלה לשבת על כסאו, ולמלא את
מקומו כאדמו"ר השני לבית הוסיאטין.

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה
בתרע"ד, נמצאה הוסיאטין והעיירות
שמסביב לה בחזית המלחמה, ורבינו נאלץ,
ככל יתר אדמו"רי בית רוזין מן הסביבה
ההיא, להגר לווינה ולהתישב בה. שם ניהל
את החצר החסידית עד שעלה לארץ ישראל,
בערב שבת קודש פרשת בא, ערב ראש חודש
שבט, תרצ"ז. היה זה הנכד האחד והיחיד של

רבינו נולד ביום ט"ז בכסלו, תרי"ח,
לאביו, האדמו"ר הראשון מהוסיאטין, רבינו
רבי מרדכי שרגא (פייבוש) זצ"ל, ולאמו מרת
ברכה דינה ע"ה. השם ישראל ניתן לו ע"ש
סבו הגדול מרוזין, שנפטר שבע שנים קודם
לכן בג' בחשוון תרי"א.

בגיל צעיר השתדך עם מרת נחמה גיטל,
בת רבי אבי עזרא זליג ממוגילניצא זצ"ל,
שהיה חתן דודו האדמו"ר רבי אברהם יעקב
מסדיגורה זצ"ל. ביום שישי, ערש"ק פרשת
בהעלותך, ט"ו בסיון תרל"ב, התקיימה
חתונתו בסדיגורה והוא בן כ"ד שנים בלבד.
כעבור עשרים שנה בשנת תרנ"ב נפטרה
זוגתו, והוא נשא בזו"ש את בתו של רבי חיים

מצמיה ישיבות

עימוד ועיצוב
זברה

מצמיה
ישיבות

מ"ל כל העלונים
02-585-7373
© כל הזכויות שמורות

עבורו החסידים בית בשכונת קריית משה ברחוב שדרות המאירי 17 ובו דר בשנת תש"ה ותש"ו ותש"ז, בשנת תש"ח כבר לא עלה עקב מלחמת השחרור, ובשנת תש"ט כבר נסתלק לעולמו,

באור ליום שישי, נר חמישי של חנוכה, כ"ט בכסלו תשי"ט, כשבועיים לאחר שמלאו לו תשעים ואחת שנה, השיב את נשמתו הטהורה ליוצרו. והובא למנוחות באותו יום בבית העלמין הישן שבטבריה, לא הרחק מחלקת תלמידי הבעש"ט.

שתי בנות היו לו: הרבנית חיה שרה רחל, אשת רבינו רבי יעקב מהוסיאטין, בן זקוניו של האדמו"ר הראשון מבאהוש, והרבנית חוה חנה, אשת רבי מנחם נחום (נחמוני) מהוסיאטין - לעמבערג זי"ע, (שהיה בן הרה"ק רבי שלום יוסף זצ"ל - אחיו של רבינו), שנפטרה עוד בחייו, בכ"ה אייר תרצ"ז. היה דמות מיוחדת נוראת הוד, כולו קדושה וטהרה. אף הוא, כאביו, נהג בשתיקה ומיעט בדיבורים. ובעת עריכת השולחן הטהור לא אמר כל דברי תורה, ועל אף זאת

ר' ישראל מרוזין ז"ל שעלה ארצה (פרט לחמותו הרבנית מרת פייגלה מדרוהביטש בתו של האדמו"ר הזקן מסדיגורה, שאף היא עלתה ארצה בערוב ימיה).

התישב בתל אביב ברחוב ביאליק 19, ומדי שנה, בימות הקיץ החמים שבחודש תמוז, היה עולה ירושליימה מאחר ר' תמוז שהיא יום היארצייט של אמו מרת ברכה דינה ע"ה, לאחר היארצייט בתל אביב, היה שוהה בירושלים עד לאחר ג' בחשון.

בכל שנה ושנה מתרצ"ז עד שנת תש"ד היו שוכרים עבורו דירה בירושלים, שבה שהה בכל אותם הימים והיה מתפלל בה וכן התקמו שם מגינים מנחה מעריב ותפילות בשבתות וי"ט והרבה היו באים להתפלל במחיצתו של צדיק

הדירות בהם שהה רבינו היה בדרך כלל מה ששכרו עבורו החסידים, פעם שכרו בקרית משה, פעם בקריית חיים, או בשכונת רוממה בביתו של הר' חייקין, ופעם שכרו אף בשייח ג'ראח בנין של 2 קומות, ובשנת תש"ה רכשו

מצמית השולחן

אצלו ראו בחוש את "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" ואת "רצון יראיו יעשה". לא מעט עובדות מסופרות על היותו בו זמנית בשני עולמות, ואף משתתף בבית דין של מעלה בדיון על איש זה או אחר, או בקביעת גורלו של העולם. כך נתפרסמה מאד העובדה, כיצד ניצלה ארץ ישראל מגורלה של אירופה בימי מלחמת העולם השנייה, בעקבות תפילתו ליד ציונו של בעל "אור החיים". אלה שראו את נענועיו ב"הושענא רבה" חשו, כי כאן ובשעה זו, הוא משפיע על גורלה וטיבה של השנה החדשה. בני ביתו ורבנים נכבדים אמרו וחזרו ואמרו, כי הוא היה בכל עת "אורים ותומים" גלוי ופתוח.

היה איש רחמן וטוב לב. אנשים מושפלים, מדוכאים ונכחי רוח מצאו אצלו סיוע, עזרה ונוחם. היה מקיים את "נושא בעול עם חבריו" ומשתתף בצערם של הזולת. כלפי חוץ השתדל להיות כאחד האדם ולא להתבלט בייחודו, אך הציבור הבחין בהסוואה זו ולא איפשר לה. הציבור ראה בו את הנסיך האצילי של בית רוז'ין וכך גם נהג כלפיו. אלה שנותרו כיום ועדיין זוכרים אותו - מתהלכים יום יום עם דמותו ועם הזכרונות על התנהלותו ומעשיו. זיע"א.

היתה דממה לאורך כל שעת השולחן. די היה לעמוד ולהתבונן בו כדי להתעורר לתשובה. בשיחות פרטיות נתגלה כבקי בכל מקצועות התורה בנגלה ובנסתר, אחיינו של רבינו, הגאון הצדיק רבי משהניו בויאנער הי"ד, שהיה גר בקראקא ועמד בראש "ישיבת חכמי לובלין", אשר נודע לרבים גאונותו בתורה, בא פעם לבקר באכסניה שבה התארח דודו, והתפתחה ביניהם שיחה תורנית בעניני הלכה. תוך כדי שיחה נשלפו הספרים ממדפי הקיר, ונפתחו בזה אחר זה, כשכל אחד מביא ראיה לדבריו. בצאתו מן הקודש אמר: "ידעתי גם ידעתי כי הדוד גדול בתורה ואדיר בגאונות, אך עד כדי כך, כפי שראיתי זה עתה - לא ידעתי". וידעותיו בהלכה, גם בנושאים לא יומיומיים, היו כה מדויקות, כאילו סיים זה עתה את הביטור המעמיק בהם. הדיוק בהלכה וההחמרה העצמית בה - הפכו לשם דבר.

היה איש פלא. הסיפורים המסופרים על אורחות חייו ועל התנהגותו מדהימים ומפליאים. אנשים שנכנסו אליו ושטחו בפניו את בעיותיהם, יצאו עם בשורות מפתיעות ומדויקות. תגובותיו מזכירות את הסגנון הידוע מסיפורי הבעש"ט. הוא ראה ברוח קודשו דברים ברורים, בכל הנוגע לנעלם ולעתיד.

הפארת ישראל

ראיון עם הרב מאיר צבי גרוזמן

מזקני וחסדי הוסיאטין

אשר עסקו בקודש הוא להקדיף את כל תולדות נדיקי הוסיאטין נ"ע

שהיה "חד בדרא בהצנע לכת" כל דרכיו הגדולים הכל היה בהצנע הוא מיעט בדיבור כולל באמירת תורה בטישען, ואם כן להקיף את הנהגותיו הוא דבר סתום כמעט, אך למרות זאת משמים גילו לעם ישראל את המעט שבמעט שבכל זאת צין ואלו הם הדברים הבאים קדושה, יחודים, מידת האמת, לימוד זכות, ועוד כפי שנפרטם בפרקים הבאים

פרק א.

קדושתו של רבינו

קדושה כל צעד ושעל שלו היה קדושה, כאשר הגמ' שואלת למה נקרא שמו של

כידוע אחד מהדברים הבולטים שהתקיים ברבינו היה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, וכידוע מעשה אבות סימן לבנים, ותולדותיהם של צדיקים הלא הם מעשים טובים, ולמרות שרבינו הסתיר בכל משמר את כל הנהגותיו, מכל מקום נצטוונו להידמות מעט ממעט אל הצדיקים, ורצינו לשאול את מי שזכה עדין לראות בעיניו את פניו המאירות של מאורן של ישראל, ואיזה הנהגות היו בולטות אצל רבינו, אשר ממנו נוכל לעבוד את ה' ונזכה קצת להבין מיהו היה אותו 'צדיק' שהקב"ה קיים את אומר דבריו,

הרב מאיר צבי גרוזמן שליט"א: במה שנתייחד רבינו כבר התבטא עליו ממשיך דרכו חתנו בעל האהלי יעקב

מצמית השו"ת

רבי 'דבי הקדוש' היא מציינת (בגמ' שבת קיח) שאמרו ליה לרבי: מאי טעמא קראו לך רבינו הקדוש? אמר להו: שמימי לא הנחתי ידי מתחת לאבנטו. וזקני החסידים היו מעידים וככה גם כאשר מתבוננים בתמונותיו של רבינו לא נראה אף תמונה אחת שידו נשמטה אף בטעות מתחת לאבנטו,

כמו"כ כל סרך של היפך הקדושה הקפיד מאד שלא יהיה נכנס למפתן ביתו, גם עיתון חרדי כאשר נכנס אליו הביתה ע"י מאן דהו, הקפיד שלא יהיה בו רמז של שתי וערב, כדי להציץ מעט, בגודל הקפדותיו בעיני קדושה, ובדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכים אותו אפשר ללמוד מהסיפור הבא, הרה"ח ר' שרגא פייבל הסל ז"ל, שהיה מחשובי חסידי רבינו ומזקני הדור האחרון, הגיע יום אחד אל האדמו"ר מקאפיטשיניץ שליט"א, וסיפר בהתרגשות רבה, כי בלילה הוא נזכר בסיפור ששמע לפני למעלה מששים שנה, והוא מבקש לספרו. הנה סיפורו:

הגרף גולחובסקי היה אחד מגדולי בעלי האחוזה אשר בממלכה האוסטרית. בגאליציה בלבד היו לו שבע אחוזות, שהעסיקו עובדים רבים - פועלים, בעלי מקצוע, פקידים, מתווכים למכירת סחורות ועצי היערות, ומובן מאליו, כי גם יהודים רבים היו מועסקים אצלו. פרט לכך, היו עומדים עימו בקשרי מסחר - סוחרים רבים, ביניהם יהודים, וכולם התפרנסו בשפע. בשל מעמדו הרם והיקף רכושו, נבחר אדון זה כציר לרייכסטאג האוסטרי, ומובן מאליו, כי במסגרת זו השתתף הרבה בישיבות בית הנבחרים שבווינה, ואף נפגש לעיתים קרובות עם הקיסר פרנץ יוזף.

עם הסתלקות רבינו, הרה"ק רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זצ"ל, בקיץ תרנ"ד, פורסמה הידיעה בעיתונות המקומית והכללית של הממלכה, והגיעה עד לבית המלוכה. באותו קיץ הגיע הגרף גולחובסקי לישיבה ברייכסטאג האוסטרי, הוא הוזמן אל הקיסר

וזה שאל אותו, אם הוא הכיר את הרב הזה של היהודים. כשהשיב בשלילה, שאל המלך: "היתכן? הרי הוסיאטין ממוקמת באיזור אחוזותיך שבגאליציה!" בהמשך השיחה סיפר לו המלך, כי הוא הכיר את האיש הקדוש הזה. "ומעשה שהיה כך היה" - סיפר הקיסר, "יצאתי פעם לסיור ברחובות וינה, ישבתי במרכבתי הפתוחה, ובכל מקום שעברתי נעצרו המרכבות ועמדו בצידי הדרך. יושביהן ירדו מהן ונעמדו לכבודי, עד שחלפתי על פניהם. באחד הסיוורים הללו הבחנתי בכרכרה שנעצרה, וממנה ירד יהודי הדור, שנעמד כמו כולם בצד הדרך והמתין עד עברי. משום מה הבחנתי בו, וראיתי במראה פניו, כי הוא איש אציל ומיוחד. ציויתי לעצור את המרכבה, והוריתי לעוזרי לרדת מן המרכבה, לגשת אל היהודי ולברר מי הוא. אז נודע לי כי הוא הרבי מן העיירה הוסיאטין. והוא זה אשר נפטר עתה. האמנם" - כך המשיך הקיסר לשאול - 'לא הכרת דמות מרשימה ומעניינת זול" לאחרי שהייה קצרה, הוסיף הקיסר וגילה לאוזנו של הגרף, כי דמות הרבי לא משה ממנו מאז שראה אותה. מדי פעם היא צפה ועולה לנגד עיניו - כמרתקת, כמושכת, ועל כל פנים - כמרוממת. "דמות מקסימה כזאת"

- כך הוסיף - "לא ראיתיו מעולם". דבריו של הקיסר נקלטו בליבו של הגרף, והוא תמה על עצמו, הייתכן שיהודי זה, שגר לא הרחק מאחוזותיו, לא היה מוכר לו, והוא לא ידע על קיומו. הוא החליט, איפוא, להתפנות מעיסוקיו ובהזדמנות ראשונה להגיע לחצר האדמו"ר ולהכיר את המשפחה, ואת הנעשה שם.

כששב לביתו והתפנה מעט מעיסוקיו, זימן את אחד ממכריו היהודים ובקשו, כי יארגן לו ביקור בחצר האדמו"ר. הבקשה הגיעה לשולחנו של רבינו הקדוש האדמו"ר ר' ישראל זצ"ל, שכבר מילא את מקום אביו, ולאחר שיקול דעת קצר הורה להזמין. רבינו קיבלו בסבר פנים יפות והוליכו

הגיב תמיד בחיוב. הוא הושיט את ידו ליהודים מתוך רצון טוב ועין יפה.

יום אחד חגג הגראף גולחובסקי חגיגה לכבוד יום הולדתו. היתה זו חגיגה רבת משתתפים, הדורה, ולוותה בטקסיות רבה, בשתיה כדת, במוסיקה ובריקודים. אנשים רבים הוזמנו לחגיגה זו - אנשי שלטון, אנשי צבא, וכמובן גדולי הסוחרים ובעלי האחוזות האחרות. בקיצור: פני המדינה, ראשיה ויועציה, היו נוכחים בחגיגה. הגראף גולחובסקי רצה מאד, שגם רבינו, הנערץ על ידו, יהיה נוכח בחגיגה זו. מאליו מובן, שלא ניתן לדחות את בקשתו. ידידותו לחצר רבינו והענותו לבקשות שהוגשו לו, חייבה להחזיר לו יחס ידידותי, אך מאידך גיסא - לא יעלה על הדעת שרבינו יבקר במעונו של הגראף, בעת שהוא הופך למאורת פריצים ושיכורים. לפיכך סוכם בין מקורביו של רבינו לשליחיו של הגראף, כי רבינו יבוא לבקרו באחד מימי החגיגה במעונו הפרטי, בשעת בוקר מסויימת, בעת אשר המולת החגיגה שובתת, וכי הביקור ייערך בגינת הבית

לבוסתן שבגינת הבית. שם, תחת פרגולת הקיץ ישבו בכורסאות, זה מול זה, ושוחחו שיחה ידידותית בענינים שונים. כשיצא מן הפגישה הביע הגראף את התרשמותו והתפעלותו מרבינו, ואלה ששוחחו עמו הבחינו, כי האיש מלא הערצה. לאות ידידות, היה גראף זה שולח, מדי פעם בפעם, את אחת המרכבות שלו, שתעמוד לרשותו של רבינו, בכל עת שירצה לצאת ולשווח בסביבה לשאוף אור או להתבונן בנוף היערות והשדות. הרה"ח ר', שרגא פייבל הסל ז"ל הדגיש, בספרו את הסיפור, כי הוא עוד זוכר, שבאשר רבינו היה

מגיע מוינה לגאליציה, לאחר מלחמת העולם הראשונה הוא הגיע במרכבתו של הגראף שעדיין הועמדה לרשות רבינו.

מרגע זה ואילך התפתחו הקשרים שבין הגראף לחצר רבינו, וקשרים אלה סייעו לטובתם ולרווחתם של יהודי הסביבה. מאחר והאדון היה קרוב למושלים ולרבי המלוכה, יכול היה רבינו להעתיר לפניו בעד כל אלה, שנמצאים במצוקה ונקלעו לקשיים. הגראף גולחובסקי

מצמית רש"י

ולא בארמון.

מרכבת הגרף עמדה בחזית בית רבינו בבוקר המיועד, להסיעו אל מעונו הפרטי. מובן מאליו, כי קבלת הפנים היתה מפוארת, וכל תופעה שיש בה משום ניגוד לרוח רבינו סולקה מן הדרך. הכל היה נקי וסטרילי. ניתן היה להיכנס למתחם הארמון ללא כל הפרעה. רבינו הובל לגינת הבית, כובד לשבת בכורסה שהוכנה לצורך כך, ואף כאן ישבו זה מול זה ושוחחו. הגרף שמח מאד על ביקור זה. על פניו הקורנות ניכר, כי הוא מאושר מכך, ויוצא מגדרו כדי להנעים לאורח המכובד את השעות הקצרה במחיצתו. ברגעים הראשונים נראה הגרף נרגש מאד ונסער. בתחילה היה מבולבל וחסר יציבות, אך דבריו הרגועים של רבינו וברכות השלום שלו - הרגיעו אותו מעט, וכשישבו כבר היה שליו וניהל את השיחה בצורה תקינה. על אף זאת חיכך הגרף בדעתו - כיצד להרשים את רבינו, מה ניתן להראות לו ולהציג בפניו. הוא ידע, כי בתים גדולים ואחוזות נרחבות לא מרשימות אותו, לפיכך הורה לעוזרו להוציא מן הארמון חפצים יקרי-ערך השמורים עמו בגזיו - מהם כלים עתיקים, מהם חפצי נוי מיוחדים ומהם מדליונים שונים שקיבל כאותות הוקרה --- ולהציגם בפני האורח. רבינו לא נגע בחפצים שהוצגו לפניו בזה אחר זה; הוא הסתפק בהבטה קצרה ובהבעת דעה על הגיל, על הערך ועל המשמעות. הגרף נפעם מן הבקיאיות ומן המקצועיות שבחוות-הדעת שהושמעה. אכן, היו אלה חפצים נדירים, ייחודיים, שמוציאונים מכובדים היו שמחים לרכשם ולשלם תמורתם כל מחיר.

בתום התצוגה "המוציאונות" פנה הגרף אל רבינו ואמר: "עתה אצווה להביא, ולהציג בפני כבודו את החפץ היקר ביותר שברשותי; חפץ נדיר, עתיק ומיוחד, שעדיין לא היצגתי בפני אוהבי ומכירי. הוא כה חשוב בעיני, שהוא שמור בכספת ברזל מיוחדת ונעולה, והמפתח

נתון אך ורק בידי. מאחר ואיני רוצה לצאת מן הגינה ולהשאיר את כבודו לבד, אשלח הפעם את אחד מאנשי הנאמנים שייכנס פנימה, יביא את החפץ ויצגו בפני כבודו".

האיש שנטל את המפתח ופנה לאחד החדרים שבארמון, התרגש מן השליחות שהוטלה עליו. כעבור זמן מה חזר לגינה ובפיו "הבשורה": הוא לא מצליח לפתוח את המנעול. הגרף הציע לו לשוב על עקבותיו ולנסות שנית, ואף הפעם הוא חזר והשמיע את אכזבתו. הגרף ביקש מעוזר נוסף, שיתלווה לראשון וינסה לסייע לו בפתיחת התיבה, אך גם הוא חזר בידיים ריקות. לא נותר לו, לגרף, אלא לבקש את סליחת רבינו ולהיכנס יחד עם שני עוזריו לארמון, לנסות ולפתוח את תיבת המטמון. כל נסיון, כל מאמץ, כל תחבולה - לא הצליחה. הזמן מתארך והגרף חש שלא בנוח על שאורחו נשאר בגינה וממתין לו. הוא חזר, איפוא, אל אורחו והתנצל על שהשאירו לבד ועל שנבצר ממנו להציג את המפואר שבאוצרותיו. בהאריכו בדברי התנצלות הרגיעו רבינו בדברי נועם. זמן מה עוד המשיכו לשבת ולשוחח, ולבסוף קם רבינו ובירך את המארח ברכות הראויות לו והחל לצאת מן המעון. הגרף ליווה אותו בהתרגשות רבה ולאחר קידות לא מעטות נפרדו ליד מדרגת המרכבה. שניות ארוכות לאחר העלמות המרכבה באופק - עוד עמד הגרף גולחובסקי כממוסמר למקומו, ועקב אחר ענן האבק, שהותירה המרכבה אחריה.

כשחזר למעונו ביקש הגרף משני עוזריו את המפתח ושב לחדר גזיו. במעמדם ניסה שוב לפתוח את התיבה, וראה זה פלא - התיבה נפתחת בקלות, כאילו שומנה זה עתה. הוא בדק היטב את המנעול ואת המפתח, ושניהם נראו כחדשים, ללא כל רבב של חלודה או יובש. מדוע - כך שאל את עצמו - סרב המנעול להיפתח ברגע כה נדרש? מקורביו ועובדיו היהודיים של הגרף, היו

נסתרות, שמי שזכה יכל להבחין בכך, אחיינו בעל ה'אביר יעקב' מסדיגורא העיד עליו שהוא היה בקיא בכל כתבי האר"י והכל היה מונח על כף ידו, כל מי שזכה לראות בעיניו את עבודת הקודש של רבינו ז"ע בימי ר"ה ויוהכ"פ בתפלת שמו"ע איך שעמד בלא גיע ובלא זיע במשך שלוש רבעי שעה אחוז בדביקות ורק שפתותיו מונענים ואישוני עיניו לא נראו רק הלובן שבהם ונראה כאילו מלחמת חרמה מתחוללת בהיכלות העליונות וע"י עבודתו הק' תומך בקיום העולם ומכריעו לכף זכות.

פרק ג.

מידת האמת

ב. כמ"כ אפשר לסמל עליו שמידת האמת, היה אצלו באופן הכי חזק, אצלו לא היה שום

ג. סטיה מנושא אמת, והיה ידוע במידת האמת שלו, שמעתי מהר' ישראל שרייבר ששמע מקלמן שואל ששמע מליפא

מאד סקרנים לדעת, מהו אותו חפץ יקר- ערך שהוא רצה להציג בפני רבינו ולא עלה בידו. הם ראו את הצער ואת המצוקה שאפפו אותו, וביקשו לדעת לטיבו של אותו חפץ. והוא, הגראף גולחובסקי, סיפר להם, שלפני שנים אחדות, הוא ביקר את האפיפיור במקום מושבו שברומא, וזה, בשל הערכה הגדולה שהעריך את הגרף, העניק לו צלב זהב, עתיק ונדיר, הנחשב, שם, ובקרב כל העולם הנכרי, לאחד החפצים היקרים שבגנזיו. מה מאד צר לו שבדיוק, בעת שכבר היה יכול להתפאר בפני אורח חשוב בחפץ כה נדיר ויוקרתי - נתקע המנעול וסרב להיפתח... הוא, הגרף לא הבין לפשר "התנהגות" זו של המנעול, אך העובדים היהודים הבינו יפה את פשר הפסוק: /שומר נפשות חסידיו..."

פרק ב.

יהודים

א. בנוסף כל צעד ושעל כל פסיעה, ותנועה, כולם היו מבוסס על יהודים וכוונות

מצמין ראשית

שוואגר שפעם היה הרה"ק זצ"ל אצל דודו הטשורטקובר הזקן וכשבא ההוסיאטינער הלך הטשורטקובר לקראתו, ואחזו בהידים והכניס אותו לביתו עד הכסא ואמר לבנו זייסט דאס איז דער אמת. 'זהו האמת' כל דיבור אשר דיברו עימו היה צריך שיהיה בתכלית האמת, והיה מוכן למסור נפשו על מידה זו, כי כשהיה צריך לומר דבר, ובדבר זה לא נשא פני איש, היה פעמים שדיבור האמת הביא שמאן דהו יפסיק לתמוך בו, ולא היה אכפת לו מזה כלל, העיקר שלא יסטה כלל מהאמת, אם דיבור זה היה חיסרון קטן במידת האמת, כי היא הייתה נר לרגליו, גם כשהעלימו ממנו או לא סיפרו לו במדויק על בריאות של אחד משומעי לקחו, ולא אמרו לו את האמת המדויקת, היה מקפיד על כך מאד בכך שסוטים מן מדת האמת

לא רק רבינו הקפיד לומר את האמת, אלא אף כל מי ששהה במחיצת רבינו הרגיש את קפידת רבינו בכך, נציין סיפור קטן כמה כאב לרבינו מידת האמת, לבל יסטה מאן דהו ממנה,

ר' יצחק הוא תושב העיר קראקא (קראקוב) שבגאליציה. הוא נולד שם, הוריו נולדו שם ואף הורי הוריו נולדו שם. כיליד המקום התמצא ר' יצחק בכל מוצאה ומבואותיה של העיר, וידע את כל עניניה ואירועיה. נשוא פנים היה האיש, ובשל עושרו היה גם מן המכובדים, מן המנהיגים ומראשי הקהל של הציבור היהודי. בכל דבר נטל חלק, לכל אירוע דקדושה הושיט יד; לא פלא, שבמעמדו זה היה מכובד, ומקומו היה בכותל המזרח של העיר, ובכותל המזרח של בית הכנסת.

שבעה ילדים לו, וכבר משחר ילדותם, עוד בעת ינקותם הקפיד שיקבלו חינוך יהודי טהור. שלח אותם למלמדים יראים ושלמים והקנה להם תורה ומצוות כנדרשו. והילדים הגיבו יפה: הם אהבו את הלימודים, התרפקו על התורה, ור' יצחק ראה בהם נחת וברכה. חסיד הוסיאטין הוא. מקושר מאד לרבינו, ופעיל גדול בקרב חסידים אלה שבעיר. ימיו הגדולים היו כשרבינו היה מגיע מדי פעם לקראקא לבקר את חסידיו, להיות בחברתם, ולהשפיע עליהם מיד ה, המלאה, הפתוחה, הגדושה והרחבה.

בימים אלה היתה העיר לובשת חג. היא כאילו עצרה מלכת, והסתופפה סביב דמותו הקדושה של האורח. המונים היו צובאים על הבית, שבו היה הצדיק מתאכסן, ותור ארוך, ארוך מאד, של אנשים, המבקשים להיכנס אל הקודש פנימה, היה משתרך לאורך חצר הבית והרחוב.

כל מי שיצא מן הקודש נתבקש לספר למתגודדים בחוץ את אשר ראה וחווה. ר' מרדכי שרגא באומינגר ז"ל, נינו של האדמו"ר סיפר, כי באחד הביקורים הללו בקראקא, נכנס אל הקודש במרוצת התור, אחד האנשים המקומיים, שאינו חסיד הוסיאטין, והגיש לצדיק את הפתקה האישית. הצדיק הרים את עיניו אל עבר האיש, דבר

אחת מבנותיו, הבכורה, היתה נערה מוכשרת, בעלת שכל חד, חריף, ומהיר הפיסה. במרוצת השנים גילתה נטיה למוסיקה. זוגתו של ר' יצחק, בהשפעת הרוח האופנתית, ששררה אז בקרב האצולה הפולנית שבקראקוב, ביקשה להקנות לבת חינוך מוסיקאלי, ובאותם הימים - היתה זו פריטה על פסנתר. מאליו מובן שר' יצחק, כיהודי חסיד, ירא ושלם. לא ישלח את בתו למורה פולני כמקובל. אלא בחר בקפידה רבה. מורה, נכריה אמנם, אך בעלת שם טוב. אצלה, כך קיווה, לא תושפע הנערה מן הרוחות החדשות, הנושבות מבית מדרשם של המשכילים, והמהלכות כסופה ברחוב היהודי המקודש.

היא עשתה חיל בלימודיה. עד מהרה קלטת את התווים, את השליטה במקלדת, והפכה להיות תלמידה מצטיינת. המורה התגאתה בה והציגה אותה לראווה בפני גדולי הקונסרבטוריון שבעיר. בסוף כל עונת לימודים -- בקונצרט הראווה - קיבלה תפקיד ראשי, ומחאות הכפים, שקיבלה מקהל הנוכחים, עלו על כל המשוער. מאליו מובן,

נדיר כשלעצמו, ושאלו ממה הוא מתפרנס. האיש השיב: "יהודים טובים נותנים לי". הצדיק הושיט את שתי ידיו אל עבר ערימת השטרות והמטבעות, שנערמו על שולחנו במהלך נתינת הפדיונות, חפן בשתי כפותיו כמות גדולה מן הערימה, ככל אשר ניתן היה לאחוז, הושיטן אל עבר האיש ואמר: "הא לך, גם אני רוצה להיות איש טוב" (אגוטער ייד)! אחיינו של רבינו, הגאון הצדיק רבי משהינו בויאנער הי"ד, שהיה גר בקראקא ועמד בראש "ישיבת חכמי לובלין", בא פעם לבקר באכסניה שבה התארח דודו, והתפתחה ביניהם שיחה תורנית בעניני הלכה. תוך כדי שיחה נשלפו הספרים ממדפי הקיר, ונפתחו בזה אחר זה, כשכל אחד מביא ראיה לדבריו. בצאתו מן הקודש אמר: "ידעתי גם ידעתי כי הדוד גדול בתורה ואדיר בגאונות, אך עד כדי כך, כפי שראיתי זה עתה - לא ידעתי".

בימים אלה חשו כל תושבי העיר, כאילו הצדיק הוא שלהם, אך במיוחד חסידי הוסיאטין שבעיר, שנהגו בימים אלה כמחותנים ראשיים. ר' יצחק היה כמובן ראש וראשון לכל הפעילות החגיגית הזאת.

כשהצדיק היה במקום מושבו הקבוע, בוינה, היה ר' יצחק אוסף "מעמדות" (כספי "פדיון נפש") מאנשי שלומנו, ושולח לוינה בשם כל הציבור. בעיקר היה זה בסמוך למועדי ישראל, אך גם באופן פרטי ואישי, היה משגר מדי פעם קיטל ובה בקשותיו הפרטיות. כדי לא להטריח את רבינו יתר על המידה בקריאת הפתקה, נהג ר' יצחק לכתוב פתקאות קצרות. היה כותב בהן את שמו ושם אמו ואת שם זוגתו ושם אמה, ולא היה מפרט את שמות שבעת ילדיו. היה מסתפק במילים: "ויוצאי חלציהם" (ויוצ"ח), ובנוסף היה כותב: לבריאות הגוף (לבריה"ג), לפרנסה ברווח (לפר"ב) ולרוב נחת (ולר"נ). הפתקה הכילה בין שתיים עשרה לחמש עשרה מילים ותו לא.

מצמית ישיבה

שהיא נטשה אט אט את חברותיה לשעבר, והתחברה לחדשות, לאלו מבנות הנכרים, שפגשה בסלוני המוסיקה.

והנה, את אשר יגורנו בא. נערה זו, איידל שמה, על אף היותה עדינה כשמה, ממושמעת וצייתנית, קלטה בבית מורתה, ובקרב חברותיה החדשות, את האווירה המשכלת הקלוקלת. דעותיה הושמעו בבית ללא כל הסתרה, וביקורתה על היהדות - על מצוותיה ומנהגיה - החרידו את בני המשפחה. מאליו מובן, כי הבית היה כמרקחה, ור' יצחק לא טמן את ידו בצלחת. המתח וחילופי הדברים הגיעו עד לידי מריבות קולניות.

איידל החליטה, שהיא אינה יכולה להתגורר עוד בבית זה. היא הלכה ושכרה לה דירה קטנה בפאתי העיר, בקרב האצולה האריסטוקרטית, שממנה הוקסמה והסתנוורה, ושם הרחיבה את מעגל ידידותיה, מקרב המגזרים המוסיקליים שבעיר. קשריה עם הבית נעשו רופפים ונדירים. מדי פעם היתה באה לביקור קצר, "לשמור על הקשר" - כלשונה, ומיד היתה חוזרת לדירתה, לעיסוקיה ולחברותיה. הנערה שינתה את לבושה, את לשונה, ובעיקר את שמה: לא עוד איידל, מעתה - אדלה!

ביגונו כי רב, חשב ר' יצחק לכתוב על כך לרבינו. רבינו כבר היה אז בארץ ישראל, ור' יצחק חשב לשלוח לשם, אך הוא נרתע מפאת הבושה. הכיצד, כך חשב, יבקש מרבינו ברכה לבתו, שתשוב בתשובה שלימה, בעוד שהוא עצמו, במו ידיו, גרם לשינוי זה! לא, הוא לא יכתוב, והוא המשיך לייסר את עצמו על כך, שנכנע לדרישת זוגתו ומסר את בתו למולך - כלשונה. ברם, לכשכתב כדרכו את הקויתל העונתי, כדי לשגר אותו לתל-אביב, הקפיד הפעם. שלא כהרגלו. לפרט את שמות ילדיו, וליד כל אחד לציין את המילים: "ליראת שמים" אחרי הכשל הנורא, שכשל בחינוכה של איידל, כך חשב, חייב הוא לעשות, ליתר הילדים, משמרת למשמרת, לבל יכשלו חלילה,

ולבל ילכו בדרכי אחותם הבכירה. תוך כדי כתיבת הפתקה, התלבט ר' יצחק אם להכניס גם את בתו איידל. מחד גיסא - רצה בכך מאד, אך אז הוא יצטרך להוסיף את המילים "לתשובה שלימה" ואת זאת כאמור, לא רצה. מאידך גיסא - אם יכתוב את שמה, ולא יכתוב תוספת זו - הוא מתכחש למצבה האמיתי, והרי מרבינו עצמו למד את גודל מידת האמת, וידע עד כמה היא משמעותית. אחרי דין ודברים עם עצמו ולאחר שיקול דעת ממושך וטורדני החליט, לא לכלול את שמה בפתקה. כתב את שמו, את שם זוגתו ואת שמות ששת ילדיו, בתוספת הבקשות הנדרשות כנ"ל. הפתקה הגיעה אל רבינו והוכנסה אל הקודש פנימה יחד עם יתר הפתקאות שהגיעו באותו יום.

באותו יום, או אולי ביום שלאחר מכן, כשרבינו יצא מביתו לטייל ור' קלמן שאל וילגר ע"ה, נאמן ביתו של רבינו, ליווה אותו - פנה רבינו אליו ושאלו: "היתכן שר' יצחק העלים מן הקויתל ששלה אלי את אחד הילדים"? ר, קלמן שאל בתדהמתו כי רבה השיב בהיסוס: "אנו לא יודעים כמה ילדים יש לו לר' יצחק; הוא אף פעם לא מפרט אותם ואת שמותיהם; אפשר שיש לו רק שישה!" ורבינו השיב: "כתוב לר' יצחק ושאל, למה השמיט מן הרשימה את אחד מילדיו!"

כשחזרו מן הטיול התישב ר, קלמן שאל ליד מכתבתו, וכתב לר' יצחק גלויה, ובה העלה את שאלת רבינו.

תוך שבועיים הגיעה תשובה מפורטת מקראקוב, ובה הוא מגולל את כל קורותיה של איידל המאכזבת. המכתב, כך הורגש, נכתב בדמע ובכאב, והשתפכות הבלתי רגילה של ר' יצחק הוכיחה, כי בנפשו הדבר. בין השאר כתב, כי הוא לא רוצה בה יותר כבת, לאחר שבגדה באלוקי אביה.

ר, קלמן שאל נכנס לקודש פנימה עם המכתב, והציגו בפני הצדיק, והוא זצ"ל עיין בו זמן מה והורה: כתוב לו, כי איש לא שמו

הסתחרר, צנח והתעלף. זו היתה בתו איידל. מתברר, כי היא הצליחה להגיע לאמריקה, לעשות את חשבון עולמה ולשוב עד מהרה בתשובה. היא נישאה כדין לאיש שומר תורה ומצוות, ומנהלת בית יהודי למהדרין, המהווה מרכז להכנסת אורחים. ר' יצחק התגורר מכאן ואילך בביתה וראה ממנה ומיוצאי חלציה נחת של ממש עד ליומו האחרון.

שנים אחדות לאחר מכן, באחת הנסיעות המשותפות לציון שבטבריה, יכלנו לשמוע את הסיפור מפיו של ר' קלמן שאול ע"ה, ולספרו.

פרק ד.

לימוד זכות

ד. למרות מידת האמת שלא הניח לעצמו לסטות הימנה מכל מקום מאידך רבינו לבש על עצמו גם מידה זו של "לימוד זכות". היה אצלו באופן מושלם, במידה זו של הוידן את כל האדם לכף זכות, היה דרכו בקודש להשתמש תמיד במידה זו ולפעמים אף הפליג בלהיות סגורן של ישראל אפילו על חוטאים,

ואציין בזה את הסיפור הבא

אדון על ילדיו להרחיק מי מהם. ולבטל את התילדותו על משפחתו ועל בית אבותיו; הוצאת ילד מן הקויטל כמות כסילוק ילד מתחת כנפי השכינה, ולכך אין הוא רשאי. "כתוב לו" - כך סיים הצדיק - "כי ישלח קויטל חדש, הכולל את כל יוצאי חלציו," והוסיף: "כלום יודע הוא ממי יהיה לו נחת יהודי אמיתי ?

חלפו שנים והגיעו ימי השואה הנוראים - ימי הסתר הפנים. הצורך ימחשמו הגוף את ידו על יהדות פולין להכריתה הכרתת עולם. כל הנתפס הובל אל המוקד, למסור את נפשו על קידוש השם. כוס התרעלה עברה גם על משפחתו של ר' יצחק. בתום חמש שנות גהינום, לכשנרגעו רוחות הזעם והשרידים החלו ללקט את עצמם, התברר לו, כי הוא נותר לבדו. הוא לא מצא איש מבני משפחתו, ושיער, כי כולם נספו בטרגדיה הנוראה.

במסגרת הסיוע של "וועד ההצלה" מצא ר' יצחק את עצמו נוסע לאמריקה ובונה את עצמו מחדש שם בקהילה היהודית שבברוקלין.

בשבת הראשונה לבואו הוצע לו להתארח בבית משפחה מסויימת, שהיתה ידועה כמכניסה אורחים. בבואו לשם לאחר תפילת ערבית וכשראה את פניה של בעלת הבית -

באחד הערבים, סמוך לתפילת מנחה, הגיעו לביתו של רבינו זצ"ל, איש ואשה, גיס וגיסה, וביקשו מהגבאי שיכניסם בדחיפות אל הקודש פנימה.

הם נראו תשושים ויגעיים; עיניהם דמעו ופניהם היו נפוחות מהתיפחות, שגמשכה, כנראה, זמן רב. האיש הסביר למשמש בקודש, בדיבור עצור ונאנק, כי אשתו שוכבת על ערש-דווי בבית החולים "הדסה", שבתל-אביב, וכי הרופאים גואשו מחייה. הוא, ואחות אשתו הניצבת בזה, יושבים כבר, לחילופין, ימים רבים ליד מיטתה, ומצפים לישועה, הבושת לבוא. עתה, כשהודיעו הרופאים ששעותיה ספורות - חשו כי כלה כוח סבלם, ובמד ליבם החליטו לקבל את עצת אחד הידידים, שיעץ להם להיכנס אל האדמו"ר הצדיק הגר בקרבת מקום, ולשטוח לפניו את תחנוניהם לרפואתה של החולה.

ידיד זה שהפנה את האיש אל הצדיק, היה חסיד הוסיאטין שגר בשכנותו. חסיד זה נהג לעיתים קרובות לשוחח עם שכנו, ולספר לו על רבו. מדי פעם כאשר היה חוזר מביקור אצל הצדיק, או אפילו מהשתתפות בתפילה בבית מדדשו - היה נכנס אל שכנו והיה מדבר בשבחי רבו. מעולם לא סיפר על פלאים או על מופתים, שראה אצל רבו או שמע עליהם. אין זה דרכם של חסידי בית רוז'ין - כך הסביר - לספר על רבותיהם מעשיות ועובדות מסוג זה, על אף שאלה מצויות לרוב. לדעתו, לא צריכה אמונת-החכמים ודביקות-צדיקים להישען על מעשיות פלא; זו דרכם של ההמונים, של הקהל, של ה"עולם"; אך המורמים מעם, בעלי ההבנה, אנשי ה"מוח" - ניזונים מדבריו, מתורתיו, מהגיגי שיחותיו, ובמיוחד - מהנהגת הצדיק, מהליכותיו ומתנועותיו.

החסיד, הרבה, איפוא. לספר לשכנו על הנהגותיו של הצדיק. תמיד תיאר לפניו בדחילו-ורחימו את מראה פניו המשתנה בהתאם לקדושת הימים: מראהו ביום חול

מול מראהו בשבת, ומראה שניהם מול מראהו הנורא המתגלה ביום הקדוש - ביום הכפורים. בחיל וברעדה היה מספר, כיצד לא הוריד הצדיק מעולם את ידיו מתחת למתניו מטעמי צניעות וקדושה, וכי בדומה לסבו הקדוש - ר' ישראל מרוז'ין זצ"ל - אין הוא מטה את עצמו אל המזון המוגש לפניו. יום אחד - כך סיפר - הגישו לפניו צלוחית עם מרק עוף; לרגע, העיף מבט בצלוחית ומיד הרים את ידו והסיטה לצדדים. לשאלת בני המשפחה השיב, כי "טבעות" השומן שצפו על פני המרק הבריקו לו בעיניו מעבר לצרכי אנוש...

עובדות ושיחות אלו לא עשו את הרושם המקווה על האיש. אף התלהבותו של החסיד מקדושת רבו ומטוהר הליכותיו - לא הצליחה להדביק את השומע ולהצית בו את הזיק הרצוי. מטעמי נימוס בלבד האזין השכן למה שסופר לו. פעמים אף לא האזין; עשה עצמו כמאזין! ובשעה שהחסיד דיבר - היה הוא בוחן את המספר ומהרהר בליבו לפשר כניעה זו של חסיד לרבו. כלום, כך הררה, יכול אדם נבון לטשטש את חוש הביקורת, את יכולת הבחירה החפשית ואת מידת הספקנות והפקפוק? הכיצד מסוגל איש זה - כה להתלהב, כה להאמין וכה להתמסר?

רקעו החלוצי ועובדת היותו שבוי בקסמי ההשכלה - מנעו ממנו להתקרב אל החסידות ואל עולם האמונה בכלל. הוא דגל בחופש הפרט, בזכויות האדם, בעליונות השכל על הרגש, ובכל אותם רעיונות ואידיאות הומאניסטיות שצצו ובאו לעולם עם התפתחות ההשכלה. לדעתו - אין מקום לקבלת מרות, או סמכות. כל אחד יהיה סמכותי לעצמו, וישלוט במעשיו בהתאם לרצונותיו. החסידות ועולם האמונה - כך טען, תובעים מן האדם כניעה, ולזאת אין הוא מוכן.

ככל שהחסיד הירבה לדבר ולספר, כן הלך זה ובנה סביבו, מתחת לסף ההכרה, חומת מגן, שמאחוריה יוכל להסתתר. וככל שזה הירבה

פורח. בסתר ליבו החל לשאול את עצמו: "מה אנוש כי תזכרנו ובן-אדם כי תפקדנו"? לטעון ולשכנע, כן הלך זה והתחפר בעמדותיו. בעקשנות ובמאמצים רבים עמד והדף את התלהבותו של זה. כניעתו ושפלות רוחו לא אחרו לבוא. הוא החל להלך שחוח ולהרהר ב"מה חובתו בעולמו". הרבה דיבורים, ששכנו החסיד "זרע" בו - "נבטו" לפתע. עתה, כשהרופאים נואשו מחיי אשתו - השכים הוא לפתח שכנו, ושיתר לעצתו ולהכוונתו. זה, מצידו, קבלו בחמימות ובחביבות, והזכיר לו כי הצדיק גר בקרבת מקום, מרחק

עד שאשתו חלתה ונפלה למשכב. תחילה עוד האמין, כי עולם הרפואה המתקדם מסוגל להעלות לה מזור במחי-יד. אך אט אט גילה, שאין בכוח המדע וההומאניסטיקה הנאצלת - להביא ארוכה למחלתה. פתאום ראה את עליונות האדם - מתמוטטת וקורסת. פתאום מצא, שהאדם עפר ואפר, וכל הדיבורים על עליונות ויכולת - הם פרי הגיגים של אנשים שלווי-עולם, יושבי טרקלינים מעוטרים, שבאפס מעשיהם - הם ממציאים, חדשים לבקרים, תפיסות עולם, שיישומם היום-יומי אינו עומד במבחן. פתאום הרגיש, שהאדם דומה לחציר יבש, הנובל כציץ והגעלם כאבק

מצמין ראשית

של שנים-שלושה רחובות בלבד, וכי הכניסה אליו מותרת לכל אדם. לך אל הצדיק - כך אמר - בקש רחמים והתחנן לפניו על חיי אשתך; בטוחני, כי השם יתברך יעזור לך; ידוע - כך הוסיף - כי "לב נשבר ונדכה" אין אלוקים מבזה...

הגבאי מיהר בכתיבת הקויטל תוך כדי האזנה לסיפור המדאיב על מחלת האשה. דבריו של האיש היו מלווים בבכי, ועוררו רחמים בלב כל אלה, שהתכנסו בבית המדרש לתפילת מנחה, ושמעו מבלי רצון, לסיפורו של האיש. הגבאי הבין, שאין להשהות את המקרה, הוא מיהר, איפוא, קם ממקומו, יישר את מגבעתו, הידק את אבנטו והוביל את האנשים דרך חדר האורחים הגדול ודרך הפרוזדור - הישר אל חדרו של רבינו.

מיד עם כניסתם, כשראו את רבינו יושב על כסאו וארשת פניו רצינית - השליכו את עצמם על הארץ לרגליו של הצדיק, והחלו לזעוק בזעקות שבר קולניות. הגבאי, שקודם לכן התרחק מן החדר, מיהר, סובב על עקביו וחזר אליו. לעיניו נתגלה מחזה שקשה לתארו. האנשים התפתלו על הארץ כאילו נתקפו ביסורי תופת. קולם הרעיד את הקירות, ובכיותיהם הבקיעו את המחיצות, רבינו ישב נינוח, שקט, ללא כל תזוזה, ומבטו היה מופנה לעבר החלון, הפונה לרשות הרבים. הוא לא הגיב למראה הנורא, שנתגלה לפניו ולא הניד עפעף. הוא המשיך להתרכז באותה נקודה נעלמת, שהיתה כאילו תלויה אי-שם באופק הרחוק שמולו.

כשנראה היה, כי האנשים נרגעו מעט וקולם התמתן - הטה הצדיק את ראשו כלפיהם וביקשם שיקומו מן הארץ. ללא אומר ודברים חזר ועיין בקויטל שהיה מונח לפניו על השולחן וברכם ב"רפואה שלימה במהרה" האנשים לא הסתפקו בכך; הם לא שוכנעו, כנראה, כי די בברכה קצרה מעין זו, כדי לבטל גזירות, כדי לחולל נפלאות, כדי להביא לישועות. שוב פתחו ביללות קולניות, שוב פצחו בזעקות שבר

ושוב שטף מעיין הדמעות את עיניהם. אף עתה לא הגיב הצדיק. אף עתה המשיך לשבת על כסאו - ישיבה מלכותית-אצילית. מבטו חזר ונגעץ בנקודה הנעלמת, המשוטטת לה אי-שם במרחבי האין סוף, שמאחורי הפרגוד.

לאחר שניות אחדות סובב עצמו אל עבר האנשים, ובקול בוטח, נחוש ויציב שאל: "ואם אבטיח לכם רפואה שלימה - מה בדעתכם להבטיח ליד לשמע דברים אלה נרגעו האנשים ושתקו. ורבינו המשיך: "עתה הובא לפני מקרה של הכנסת-כלה. חתן וכלה חסרי כל עומדים להיכנס לחופה, האם תוכלו להבטיח תרומה של עשר לירות (סכום גדול באותם הימים; מעל למשכורת ממוצעת במשק) לצורך מצוה זו?"

ללא שהיות השיב האיש: "כן! אני מתחייב להביא לכ"ק את הסכום שהוזכר עתה".

"ובכן" - השיב רבינו - "הזדרזו ושובו לבית החולים, בעלותכם במדרגות העולות לקומה השנייה תפגשו באחות, שתבוא מולכם ותבשרכם בשורה טובה". ושוב אמר: "השי"ת יעזור וישלח לה רפואה שלימה במהרה!"

האנשים יצאו מפתח הבית ומיהרו לשוב לבית החולים. בעלותם במדרגות הופיעה מולם אחות המחלקה, ובקול רם, ספק מתרעם ספק מבשר, אמרה: היכן אתם? אני מחפשת אתכם כעשר דקות; רציתי לומר לכם, כי זה עתה חל שינוי פתאומי לטובה, ואנו מבחינים בתהליך המבשר התאוששות ותקווה. גשו נא למיטתה וראו במו עיניכם בשינוי הבלתי מוסבר!

מיום ליום הלך מצבה והשתפר. תוך ימים ספורים יצאה מכלל סכנה ותוך שבועיים ימים יצאה מבית החולים. הנס הרפואי לא קיבל כל הסבר מפיהם של הרופאים, שהשתאו לנוכח תהליך ההחלמה המהיר, שאינו מוכר כלל בספרות הרפואית.

האנשים חזרו אל רבינו וסיפרו לו על ההטבה, על תהליך ההחלמה ועל סיכויי ההבראה. הפעם היו פניהם נינוחים ותחושת

בביקור בבית חרושת ליבר בתל אביב

החולה, וזה מתאפשר רק אם האיש מקבל על עצמו איזו שהיא קבלת מצוה, שיש בה גם מאמץ שמעל לכוחותיו.

הנכונות עצמה באותה שעה לקיים מצוה גדולה כהכנסת כלה - גם אם הוא לא הצליח לבסוף לממש את הנכונות - אם היא נעשתה בתום לב, כמחשבה טובה וברצון כן ואמיתי, יש בה כדי להמליץ טוב ולהשפיע שפע של ברכה והצלחה...

אציין עוד כמה הנהגות,

ה. כאמור כל הנהגותיו היו בהסתדרות. וכך היו הרבה צומות שהיה צם בימי חייו והכל היה מוסתר מבני אנוש,

פרק ה.

אודותו של ישראל

כמו"כ כולו היה התמסרות בדאגה לבני ישראל מפורסמת לכל כמה שדאג למגוריו של הרב מטשעבין זצ"ל

שביעות רצון קרנה מהם. רבינו חזר ואיחל לה "רפואה שלימה במהרה".

ר' מרדכי באומינגר ז"ל, נינו של הצדיק, נכח בעת הביקור הזה, השני, ושמע מפייה את כל הסיפור. כעבור ימים אחדים, כשהיה ביחידות אצל סבו הגדול, ניצל את ההזדמנות, ושאל, אם אמנם הביאו האנשים את עשר הלידות שהבטיחו.

רבינו, הסבא קדישא, השיב: כדאי שתדע, שסכום כה גדול לא היה ביכולתם להשיג או לאסוף. כשהבטיחו חשבו, שאכן יוכלו, אך כנראה, שאין בכוח ידם לעשות זאת. ועוד: גם כשהבטיחו - לא הבטיחו מתוך צלילות הדעת ושיקול מיושב, מה, איפוא, יש לנו להלין עליהם ולבוא נגדם בטענות?...

לשמע סיפור זה - העירו זקני החסידים כך: רבינו ידע היטב, כי האיש אינו יכול ולא יוכל לגייס את הסכום העצום, שנתבקש והבטיח למצות הכנסת כלה. אף אין זה מדרכם של צדיקי בית רוז'ין לדרוש הבטחה כל-שהיא בתמורה לברכת השי"ת, אך רבינו זצ"ל רצה לעורר רחמים על המבקשים ועל

מצמין רשעים

ומעשה שהיה כך היה

יוסל היה חסיד גור, שהתגורר בתל-אביב, סמוך לביתו של רבינו. כבר בימים הראשונים, כשבא להתגורר כאן, קבע את מקום תפילתו בבית מדרשו של רבינו, והיה משתתף קבוע בכל האירועים והסדרים, שהתקיימו במקום. אט אט התקרב גם אל רבינו והפך להיות "מקורב"!

רבו של יוסל, האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת", הגיע לאחרונה מפולין לירושלים, ויוסל התמלא חדווה ושמחה. אך ירושלים - הלא היא רחוקה "מאד" מתל-אביב, ובאותם הימים, בשנות ת"ש ואילך, לא היה זה קל ופשוט לנסוע לירושלים לעיתים קרובות. נכון, יוסל עלה מדי פעם להסתופף בצל רבו - במועדים, בימי פגרא, ולעיתים גם לשבת מיוחדת כמו לשבת "זכור", אך כחסיד, והוא אכן חסיד, הוא הרגיש צורך "להתחמם" בקרבתו של אדמו"ר באורח סדיר, והוא מצא את סיפוקו בבית מדרשו של רבינו ובהתקרבות אליו.

יוסל לא נהג כדרכם של יתר המתפללים, שעם תום התפילה עזבו את בית המדרש, ומיהרו איש איש לביתו ולמלאכת יומו. הוא נהג להשתהות מעט, להניח תפילין ד"ת, לומר פרקי תהילים, לשנות משנה, ותוך כדי כך גם לצפות לעבר חדר התפילה שבו היה רבינו מתפלל. רצה יוסל לראות שוב ושוב את זיו פניו, לומר לו "בוקר טוב", אך בעיקר - להעמיד את עצמו לרשות רבינו ובני ביתו - שמא צריכים הם דבר מה, והוא נכון למלא מיד את מבוקשם. גם בשבת, על אף שהתיצב תור ארוך ליד דלת הסלון, הפתוחה אל בית המדרש, כדי לומר "שבת שלום" לצדיקים - לרבינו ולחתנו רבי יעקב זצ"ל בעל ה"אהלי יעקב" - שניצבו בצידו הפנימי של הפתח, והשיבו לכל איש ואיש במתק שפתים ובחיון שובה לב - וכל אחד מיהר לביתו ולמשפחתו, לשולחנו ולסעודתו - יוסל לא מיהר. הוא השתדל להיות אחרון בתור, כדי לאפשר לעצמו להאריך באמירת

"שבת שלום", כדי לשמוע עוד דבר מה היוצא מפי קודשו, ואף זאת, כדי לממש את הקירבה ולהרוות את צמאונו החסידי. כך הפך יוסל להיות מקושר, וכמעט בן-בית.

באחד הימים, בשלהי חורף תש"ו, כשנסתיימה תפילת ערבית ובית המדרש התרוקן, הבחין יוסל ברבינו, המציץ דרך הדלת אל עבר בית המדרש. יוסל נרתע לאחור, מישש את כובעו, את מעילו, ואת אבנטו לראות אם הכל כתיקונו, ומיהר אל עבר רבינו. הוא זצ"ל רמז לו באצבע שיכנס וילך אחריו. ליבו החל לפעום; לא בכל יום מתרחש "אירוע" מעין זה. רבינו נכנס לחדרו, שבו הוא נוהג לקבל את הבאים אליו, התישב על כיסאו ליד מכתבתו, והורה לו לקרב כיסא ולשבת. זה הרגיש שלא בנוח וניסה למאן ואף לומר, כי מעולם לא ישב בחדרו של אדמו"ר, אך רבינו אמר לו, כי זה לצורך מצוה. יוסל ציית והתישב בחדרה על קצה המושב - ספק יושב ספק נשען תחתיו.

רבינו פתח את המגירה והוציא דף נייר, שנשא את שם רבינו וכתובתו - אחד מאלה המשמשים לכתיבת מכתבים היוצאים מבית רבינו, והגיש אותו ליוסל. זה נטל את הדף, החזיק אותו בתמהון והאזין לדבריו של רבינו, שאמר לו: "שמע נא, לאחרונה הגיע לארץ ישראל אחד מגדולי הדור", וחזר ואמר: "אבל גדול, גדול, והוא הרב מטשיבין, ועדיין אין לו דירה משלו לגור בה, וחג הפסח ממשמש ובא. והנה נזדמנה עתה הזדמנות לרכוש לו דירה ראויה לשמו ולמעמדו, אך חסרות עדיין להשלמת מחיר הדירה - אלף ומאתים לירות. רצוני לגייס את הסכום הזה בין אנשי שלומנו. אני אתן שש מאות, ושש מאות נוספות צריך לאסוף. בדף שלפניך רשומים שישה שמות מאנשי שלומנו עם ציון כתובותיהם. צא אליהם ובקש, שכל אחד יתן תרומה של מאה לירות, ואז תהיה לרב דירה ראויה, והטלטול, שבו הוא מטולטל עכשיו - ייפסק".

יוסל לא ידע את נפשו מרוב התרגשות.

אדיר. כשנודע והוכר בין גדולי הדור, החלו אלה לכבדו, להעריצו ולקום מפניו. רבנים, כמו המהרש"ם ורבי יוסף אנגל, הסכימו לכל מוצא פיו. רבי מאיר אריק, למשל, התנה את פסקיו בהסכמת הגאון מטשיבין. מאוחר יותר, לכשנתמנה כדומ"ץ בעיר, ולאחר מכן כרב המקום, שטף שמו את כל מזרח אירופה. כרב נשא את נשיאותו ברמה, ובענייני יהדות עמד איתן ולא התפשר במאומה. היה בקי בענייני העולם, ואנשי השלטון העריכוהו ורחשו לו אהדה. השפעתו על יהודי העיר והסביבה - הקרובה והרחוקה - היתה גדולה, ואלה התייקרו בו והחזירו לו חיבה ואהבה.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נודע לו, כי הנאצים ימ"ש מחפשים אחריו ללכדו, מאחר ולא פעם פורסם שמו בעיתונות כגדול התלמודיסטים שבעולם. הוא ברח, איפוא, ללבוב, והתאכסן זמנית בבית האדמו"ר רבי נחום מו"ה ה"ד מהוסיאטין. גם משם נאלץ לנדוד - הוא גורש והוגלה לסיביר, לעיר סברדלובסק. שם, בתנאי קור דוחק ועוני - הוא המשיך לעסוק בתורה ללא הרף, ולא פסק פיו מגירסה. את חידושי תורתו כתב על ארגזי עץ וקרשים. מאוחר יותר גלה לבוכרה ובתום

רבינו הטיל עליו משימה חשובה - משמע, שנותן בו אמון, וזו גם הכרה לקירבה, והרי לזה הוא ממתיין הרבה זמן! יוסל קיפל את הדף, הכניסו לכיס, ומיהר לצאת לדרך. הוא ידע, כי המשימה אינה קלה. מאה לירות נחשבו אז, בשנת תש"ו, לסכום גדול מאד. בהתחשב בעובדה, שעובד ציבור, לדוגמה, הרוויח בחודש בין חמש לשמונה לירות, וכל לירה היתה מחולקת לאלף יחידות (מיל) - משמע, שמאה לירות, הן סכום השתכרות של שנה שלימה.

בהכירו אחדים מן הנקובים ברשימה הסיק, כי רבינו שלחו רק לאנשי ממון ויכולת, שיש בידם להשתתף במצוה גדולה זו. ויוסל - שש מבור לרוץ אורח, ולקיים את מצות רבינו.

רבינו דוב בעריש וידנפלד היה הרב מטשיבין. הוא אמנם נולד בעיר הרומלוב (ה' שבט תרמ"א), אך עקב נשואיו עבר לעיר טשיבין, שבה התגורר חותנו, ושם נשאר שנים רבות. משחר ילדותו עסק בלימוד תורה מתוך התמדה, עם הרבה חשק והתלהבות. לילות שלמים ישב לאורו של נר דלוק ועסק בתורה, ולא הרגיש כי כבר עלה השחר ויש להתארגן ליום חדש. כשגדל - התפרסם כגדול

מצמית ישיבה

המלחמה יצא בדרך לא דרך עד שבחסדי השי"ת היגיע ארצה בשלהי חורף תש"ו.

אביו, גאון הגאונים, רבי יעקב מהרימלוב זצ"ל בעל "כוכב מיעקב" היה גאון הדור תלמיד חכם עצום ושר התורה, שכל עולם הרבנים קד לו קידה ונשאו על כפיים. הוא נהג לנסוע אל בניו הקדושים של הרה"ק רבי ישראל מרוזין זצ"ל. ולאדמו"רים נוספים בני זמנו כמו רבי חיים מצאנז. בין השאר הסתופף הרבה בצל רבינו רבי מרדכי שרגא מהוסיאטין זצ"ל, בנו הרב מטשיבין הלך בעקבות אביו ודבק בלב ונפש בבית הוסיאטין, אצל האדמו"ר הזקן, ולאחר פטירתו בשנת תרנ"ד - אצל בנו, ממלא מקומו, רבינו זצ"ל.

במשך כל השנים שישב בטשיבין התמיד בביקורים אישיים בהוסיאטין, ולאחר מלחמת העולם הראשונה, כשרבנו קבע את מקומו בווינה, המשיך הוא בדביקות זו ושיגר לשם מכתבים וקוויטלאך. בכל ענין קשה, שהיה זקוק בו לעצה או לישועה, פנה לבית רבינו, ולא פעם אמר, כי הרבה סייעתא דשמיא נתגלתה לפניו כתוצאה מפניות אלו. בשנות הרעה, כאשר נדד מזרחה בבריחתו מן האויב האכזר, לא הפסיק את הקשר עם רבינו, שבינתיים עלה ארצה. בכל צורה שיכל ובכל דרך שאפשר, היה משגר אליו את מכתביו, ובהם בקשות לחסד ה' שיחול עליו ויצילוהו מן האויב הרשע.

עתה, כשגאון אדיר זה עלה ארצה ביקש רבינו לסייע לו ברכישת מעון קבוע.

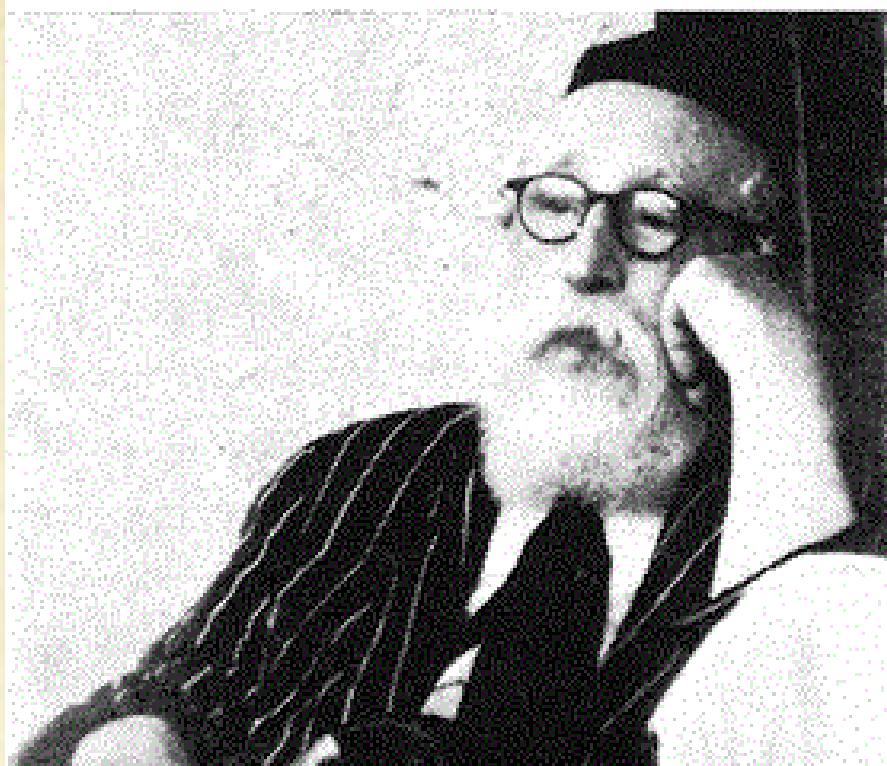
בערבם של שני ימים הספיק יוסל לעבור על פני שש הכתובות הנקובות, להקיש על דלתותיהן, לשבת עם כל נמען בנפרד, ולספר על מטרת בואו. חמישה מן הנקובים בדף רבינו התרגשו. הם ראו את שמם כתוב בכתב ידו של רבינו. הם לא השתהו. הם אירגנו מיד את הסכום, שכאמור היה סכום גדול, ומסרו אותו לרשותו של יוסל. רק אחד, השישי, סרב. תחילה התפתל על כסאו כחסר מנוחה, גם טלטל את ידיו לכיוונים שונים כאומר: קשה

לי, לא נוה לי ופעם אחרת". כשיוסל לחץ, תבע ולא הרפה - פקעה סבלנותו של זה, שהיה אדם אמיד ובעל רכוש רב, והתריס: "אמור לרבי שלא ישלח אלי שליחים, ולא יטיל עלי התחייבויות משלו, די לי במחויבויות שיש לי משלי!"

למחרת, לאחר תפילת שחרית, נכנס יוסל אל רבינו, הניח לפניו את הרשימה עם חמש מאות הלידות ועמד דומם. גם הפעם נדרש לקרב כיסא ולשבת, ורבינו, שעבר מחדש על הרשימה, ראה את הסימונים החיוביים שיוסל סימן ליד כל שם. והבחין בחסרונם של סימון חיובי אחד ליד אחד השמות - השישי. הוא מנה את הכסף, וכאשר ראה כי הונחו רק חמש מאות לירות, שאל: "נו? ויוסל לא השיב. כבר קודם לכן החליט בנפשו כי לא ימסור לרבינו את דברי ההבאי, שאותו סרבן, ברוגזו, פלט מפיו. יוסל ידע גם ידע, מהי קפידה של צדיק, ולא רצה כי הוא, הסרבן, ייפגע חלילה. עמד ושתק. הצדיק הושיט לו את היד לברכה ופטרו בברכת "שלום וכל טוב".

הגיע ליל הסדר. חדר הסלון שבבית רבינו בוחק באור יקרות. כל הנברשות דלוקות והשולחן ערוך בטוב טעם. המושבים ומושבי ההסבה שסביב לשולחן מוכנים לקבל את פני המסובים, ועל השולחן מוצבים כלי כסף שונים, כלי בדולח מונונים, מפיות ועזרים נדרשים, וכמובן - הקערות עם ההרכב המלא של סימני הסדר. מדי שנה בשנה עם תום תפילת ערבית, היה רבינו נכנס לחדרו ומשתהה שם כחמש עשרה דקות ויותר. איש לא הלך אחריו לבדוק את מהות השהייה, אך כולם הבינו שרבינו עוסק בהכנות בטרם ייכנס לערוך את הסדר. גם הפעם נכנס רבינו כדרכו לחדרו, אך לא יצא משם אף שכבר חלפה יותר משעה. חתנו בעל ה"אהלי יעקב", שאף הוא נכנס לחדרו להכנות קודש, כבר יצא ונכנס לסלון, נכון להתחיל את הסדר. כך גם יתר בני המשפחה, אך רבינו

- "הכנס אותך".

רבינו לא הכניס אותן לחדרו, והן בעמדן מולו בפרוזדור, פרצו שוב בבכי ודבריהן יצאו מקוטעין. אט אט התברר, כי בעלה של הצעירה - הוא הוא השישי שברשימה - חזר הערב מבית הכנסת לאחר תפילת ערבית, ורוח שטות בלתי מוכרת נכנסה בו. הוא החל, ללא כל הסבר או גידוי, להשליך את הכלים המוצבים על השולחן ארצה, להפיל את הכסאות, להשליך מהן את הכריות, וכל זאת תוך כדי השמעת דברי בוז, חרפה וגידופין כלפי בני הבית. כל ניסיון להרגיעו ולעצור את השתוללותו לא הועיל. לא נותר להן אלא להימלט מן הבית ולהגיע לכאן. "רבי, עזור נא" - כך קראו.

לאחר שנרגעו מעט וגדמו, שמעו את רבינו כאילו שח לעצמו: "מה הוא חשוב לו, שהדברים יעברו בשתיקה ללא כל תגובה? הרב הגאון הגדול מטשיבין עדיין מטולטל

עדיין משתהה ואינו יוצא, כך נמשך הדבר זמן רב והיה לפלא.

לפתע נשמעו נקישות חזקות על דלת הבית, והנקישות הלכו וגברו. אחד מבני הבית יצא לברר את פשר ההפרעה בשעה כה לא שגרתית, והנה הוא רואה שתי נשים - אם וכלתה - העומדות בוכיות, נתונות בפאניקה ומבקשות בתוקף להיכנס אל רבינו. הוא הסביר להן, כי אין זו השעה המתאימה, וכי רבינו ספון בחדרו, ועוסק בענינים שלא ניתנים להפרעה ולהפסקה. אך הן הגבירו את בכיין וטענו, כי קרתה להן צרה גדולה והן נאלצות לבקש ישועה מיידית. הוא, שלא יכל לראות בצרתן, הורה להן להמתין, נכנס לפני הבית אל הסלון להתייעץ מה לעשות. סוכם, כי ייגש לחדר רבינו, ינקוש על הדלת בקלות, וישאל מה לעשות. כשיצא מן הסלון אל פרוזדור הבית כדי לגשת אל החדר, ראה, כי החדר פתוח, וכי רבינו עומד בפתח. "כך" - כך אמר

מצמין לשון

ממקום למקום, לאחר שנים כה רבות של הגליות וגירושים, ואף עתה בליל הסדר אין לו עדיין מקום משכן קבוע, והוא, הסרבן, יחוש בנוח, במרוגע ובשלווה? הוא יסב בליל הסדר ליד שולחן ערוך ומסודר, וצרכי הזולת לא יטרידו את מנוחתו? הן אני מתיסר כל העת על מצבו של הרב, ומחוסר שלוה איני יכול לגשת לשולחני לערוך את הסדר בשמחה, והוא יכול?

כששתי הנשים שמעו את הדבר הבינו מיד במה דברים אמורים, ומאחר והצעירה, אשתו של ה"שישי", ידעה את סיפור התרומה ואת סרבנות בעלה, היא הבטיחה במעמד זה, כי ביום אי דחול המועד, היא תתקן את הדבר, ותביא במו ידיה את התרומה לבית רבינו.

רבינו, ששמע את ההבטחה, התכנס כאילו בתוך עצמו, הסתובב מכיוון הדלת אחורה לכיוון החלון והפנה את מבטו אל האי-שם. חלפו שניות אחדות והוא שב אל הדלת ואמר: "שובו לביתכם והשי"ת יעזור, כי תמצאו את הכל תקין ומסודר, וכי תוכלו לקיים את סדר הלילה ואת מצוותיו מתוך שמחה והנאה".

כשיצאו מן הבית ופנו בזריזות לעבר ביתן

- יצא רבינו מחדרו, חצה את הפרוזדור ונכנס לסלון, שהיה, כאמור ערוך ומוכן לקיום מצוות הלילה. פניו נהרו ובני הבית שמעו שאמר: עכשיו כשאני יודע שהרב יגיע אל המנוחה ואל הנחלה - אני יכול לגשת לשולחן הסדר".

ביום א' דחול המועד, הגיעה האשה לבית רבינו ומסרה לאחד מבני הבית את התרומה הנדרשת. תוך כדי כך סיפרה, כי כאשר שבו שתיהן הביתה הן מצאו את הבית מסודר, ואת בעלה יושב על מקומו ליד השולחן ומוכן לערוך את הסדר. מתברר, כי הוא אינו זוכר את אשר קרה לו, אך כשהתפקח וראה את המתרחש בביתו תמה על הדבר והבין, כי בהעדר רעיתו ואמו, מוטל עליו לארגן מחדש את הדירה, וכך אמנם עשה. עתה הוא מבקש להתחיל בעריכת הסדר, אך הוא אינו מבין לאן שתיהן נעלמו. כשספרו לו את כל הקורות אותם, את פרשת היסורים שהן חוו ואת שיחתן עם רבינו - החוויר והדיבור ניתק מגרונם. כשהתאושש קבע, כי מסירת הצדקה תהיה הפעולה הראשונה שתיעשה מיד עם צאת יום א' דפסח.

בשולי המעשה ייאמר, כי בל יעלה על הדעת, שרבינו, בכוח הקדושה שבידו, הביא על הסרבן "השישי" את התקפת השגעון, ואילץ אותו בעקיפין לפתוח את ידו, ולהעניק את התרומה הנדרשת, הנראית, לכאורה, כמעושה וככפויה. חלילה וחלילה. מי שהכיר את רבינו, את אופיו ואת דרכיו, לא יכול להעלות דבר זה על דעתו. יותר מפעם אחת שמעו מפיו את המילים: "חלילה, אין זו דרכנו לקלל את פלוני, או: "להזיק לפלוני", או: "להעניש את פלוני" או: "לכפות על פלוני" וכדומה. כל אשר התרחש היה כך: רבינו, מדוב עגמת נפש לא יכול היה לגשת לשולחנו לקיים את הסדר, הדורש, כידוע, חדווה ושמחה. הוא זצ"ל המתין בחדרו עד שיתאושש ויחוש ביכולת לגשת לשולחן. את כל השאר גילגלו מן השמים.

מפיו של ר' קלמן שאול וילנר ע"ה, שהיה

חומרותיו בדקדוקי הלכה ועוד, ושאלו אותו אם אפשר להשתמש בחשמל בשבת, הוא שאל שישאלו מה נוהג דער –רבי, הכוונה היה לרבינו, וכאשר שמע שרבינו אינו מקפיד בזה, לא מצא מקום להחמיר,

כמו"כ ר' אהרן מבעלזא היה לו קפיידא שלא לשתות יין מכרמל מזרחי, אולם כאשר היה בביקור אצל רבינו, והגישו לו יין של כרמל מזרחי, ושתה ללא שאלות, וכאשר נשאל אח"כ איך שתה, השיב אם הרבי שתה, שותים....

לירושלים היה מגיע אחרי ו' תמוז שאז היארצייט של אמא שלו והיה שווה עד אחר ג' חשוון יום הלולת זקנו ר' ישראל מרדכי ז"ע והיו שוכרים לו דירות בשכונת מקור חיים קריית משה ברוממה שכרו לו דירה של חייקין. שנה אחת שכרו לו דירה בשייח ג'ראח והיה לו מגין בתמיד ואבא ז"ל היה הולך אליו יום יום מגין מעריב והגיעו אליו הרבה גם מחסידי ביאן,

בתש"ה התארגנו יהודים וקנו לו דירה בקריית משה, והבית הזה שירת אותו בתש"ה –תש"ז שד' המאירי 17 בקריית משה, היו לו

יד ימינו של רבינו, שמענו על מעשה שהיה בויה, ואחד מתושבי המקום, שאינו חסיד הוסיאטין, ניגש אל רבינו לאחר תפילת מנחה בשבת והחציף פנים כלפיו על כך שרבינו חתם על הצהרה ציבורית מסויימת, שלא היתה לפי טעמו של החצוף. בשובו לביתו נפל מיד למשכב, שממנו לא קם עוד. בני הבית נבהלו לנוכח פתאומיותה של המחלה והבינו, שזו ענישה על התנהגות שלילית כלפי צדיק הדור. הם מיהרו להיכנס אל רבינו עוד במוצאי שבת, ותינו לפניו את חששם, שמא רבינו גרם לכך, ולפיכך הם באים לחלות את פניו, אך הוא זצ"ל הגיב במילים הבאות: "חלילה, אנו מעולם לא עושים רע לאדם ובודאי שאיננו מענישים או נוקמים. הוא, כנראה, בכשלוננו, הביא על עצמו את הצרה הזאת". הוא איחל לחולה רפואה שלימה וניתן היה לחוש, כי הוא עושה זאת מתוך הרבה אהבה ואמת, אך, ככל שנראה, כבר נגזרה הגזירה....

פרק ו

גדולתו בתורה.

1. התמדתו בלימוד התורה היה לשם דבר, כשהיה לומד היה מקפיד שלימוד התורה שלו יהיה ללא הפסק, וכמאמרם (סנה' עא) כל הישן בבית המדרש – תורתו נעשית לו קרעים קרעים, שנאמר וקרעים תלביש נומה.
2. כל מה שאפשר לומר על כל הצדיקים אצלו ראו זאת בחוש, הכל היו גלויים,
3. הקפדה שלו בהלכה, הייתה אין לשער ואין לתאר, לפעמים אירע בשבת קודש שהיה איזה סבך בשרוך נעלו, ולא רצה ליגע בנעלו, ועל כן ישן עם הנעל בשבת קודש, כדי שלא יבוא לחשש איסור,
- כנודע הרה"ק ר' אהרן קדוש ה' מבעלזא זי"ע היה מחמיר גדול ואין לשער מגודל

ס"ת קטנטים,

פרק ז.

מושיעין של ישראל

מפורסם המעשה אשר ראה ברוח קדשו את מה שהולך לעולל אותו צורך מגרמניה וביקש מכל חסידיו בשנת תרצ"ז לעלות לארץ ישראל, וגם הוא עלה לארץ, בהיותו בקראקא אמר 'ווער עס האט שכל זאל שוין אנטלויפן אפילו מיט די פאנטאפלי! – מי ששכל בקודקדו שיברח אף עם נעלי בית לרגלו, ובהיותו בלעמבערג אמר 'ווער עס קען פארקויפן זיינע זאכן זאל פארקויפן, און ווער עס קען נישט זאל איבערלאזן אלסדינג און אנטלויפן מיט די טורבע אויפן פלייצע! – מי שיכול למכור חפציו שימכרנו מיד ומי שאינו יכול שיעלה אף עם שקו על שכמו.

הצלת ישראל מהכיבוש הגרמני באר"י

להציל את ארץ ישראל

בקיץ תש"ב, בעיצומה של מלחמת העולם השנייה, הגיעו כיבושי הגרמנים לשיא. באופן מיוחד היתה להם התקדמות גדולה ואף מהירה בדרום הים התיכון – בלוב ובמצרים. יחד עם האיטלקים הפאשיסטיים, ששיתפו עימם פעולה, ובפיקודו של הגנרל רומל ימ"ש, הם כבשו את טוברוק שבלוב, ומיד, לאחר חציית הגבול המצרי, הם כבשו את סידני ברני. בשלושה עשר ימים בלבד, הם התקדמו ארבע מאות קילומטר ומחצו את הצבא הבריטי. זה איבד מכווחותיו רבבות חיילים ומאות רבות של טנקים – כשמונים אחוז מכווח. בארבעת הימים שלאחר מכן, התקדם האויב מאתיים קילומטר נוספים, כבש את מרסה מטרוק והגיע לאל-עלמיין, שבמדבר המערבי של

מצרים. מכאן ועד לאלכסנדריה חסרו מאה קילומטר בלבד. הכובשים היו בטוחים, שהנה, הנה, כל מצרים בידהם, והדרך לארץ ישראל פתוחה. רומל התפאר, כי הכניסה לארץ ישראל תהיה כה מהירה, כזמנה של ארוחת צהרים אחת. הבריטים החלו לפנות את צבאם ולסגת, והנציב העליון שבארץ ישראל הודיע לראשי הישוב היהודי, שאם גם אלכסנדריה תיפול ביד האויב, לא תהיה לו ברירה אלא לפנות את ארץ ישראל ולסגת לעירק.

נקל לשער, ואולי לא, אולי יקשה לשער, מה עבר אז על הישוב היהודי בארץ. הפחד והחרדה שימשו בעירבוביה, והישוב כולו עקב בדאגה אחר התקדמות הגרמנים. בימים אלה כבר נודע, מה עלה בגורלם של יהודי אירופה, ויושבי הארץ חששו שמא יהיה זה גם גורלם. רבים רבים, מרוב פחד ויאוש, חדלו לצאת לעבודה והיו ספונים בבתים – מחכים ליום מחר.

העסקנים ומנהיגי הישוב התכנסו לא אחת

חומש אור החיים השייכת לרבינו למעלה מופיע החותמת הידועה של אוצר ספרי רבינו.

בהזדמנות מיוחדת זו, נכנס אליו הרב י' לנדא, רבה של בני ברק, אל רבינו והניח לפניו כתב אישי, שבו הוא מגולל את הסכנה הצפויה לארצנו מן האויב הנורא, העומד כבר בשערי ארצנו, וביקש, שהרבי, כצדיק הדור, יבטל את הגזירה הנוראה שצפויה על יהודי הארץ. רבינו זצ"ל קרא את הכתב והשיב: "צריך ביטחון". שאל הרב: "ויהודי אירופה, אלה המובלים לכליה, כלום להם אין ביטחון?" ורבינו השיב: "ארץ ישראל שונה". ורבינו, שנהג כל שנה ביום ההילולא ד"אור החיים", לעלות לציון זה, החליט אף הפעם לעלות, אך עליה זו היתה ספוגה עם פחדו וצערו של הישוב בארץ, ועם הצורך להעתיך תפילה לביטול הגזירה הנוראה. רבינו שהה אז בירושלים, וביום ט"ו בתמוז תש"ב יצא רבינו עם קומץ אנשים להר הזיתים. ליציאה זו נתלוותה גם מטרה פרטית. חתנו של רבינו - בעל ה"אהלי יעקב" זצ"ל - חלה במחלת הטיפוס הנוראה, שהפילה אז חללים רבים בקרב החולים. סכנה נשקפה לחייו, ותפילה דרבים לא הביאה עדיין לשינוי במצבו. רבינו רמז לבני המשפחה המודאגים, כי תפילה על ציון בעל ה"אור החיים", ביום ההילולא, בודאי תהא לתועלת גם בנושא זה. כאמור, מספר חסידים מקורבים התלוו אל רבינו במוניות אחדות לעבר הציון הקדוש, וביניהם גם הרה"ק רבי שלמה'קה מזוויל זצ"ל - צדיק, איש מופת, שקידבתו לרבינו היתה שם דבר, והרה"ק רבי אהרן ראטה, (ר, אהרלה) זצ"ל, אף הוא צדיק ואיש מופת. כשהקבוצה הגיעה לציון נתפנה השביל מן ההמונים שצבאו שם, ורבינו הגיע עד לציון. רבינו הוציא מכיסו ספר תהילים והורה לומר תהילים החל מן הפרק הראשון. האמירה רק החלה ומיד הפכה להיות זעקה. הש"צ סיים כל פרק במנגינת עצב והציבור בכה. הרה"ק ר, שלמה'קה עמד לצד רבינו ובכה. רבינו עמד ללא ניע ואמר יחד עם הציבור את מזמורי התהילים. בתום כארבעים דקות של אמירה סגר את הספר, שלשל אותו לכיסו ונשאר עומד עם עיניים עצומות. ר,

לדיונים ממושכים, והוצע, שם במוסדות הלאומיים, כי יש לרכז את כל יושבי הארץ היהודיים סביב להר הכרמל, להתבצר שם, ולנהל משם מלחמת יאוש נגד הגרמנים הפולשים. בו זמנית תוגברו בו תוכניות האימונים למלחמת גרילה. בהעדר כלי נשק - התאמנו הבחורים על מקלות קפא"פ (קרב פנים אל פנים), והניחו, הנחת אשליה, כי בכך יוכלו להתגבר על הפולש האכזר.

גדולי ישראל קראו לציבור להתקדש בצום ובתפילה. בט"ו בתמוז החלו, בבית הכנסת "ישועות יעקב" שבמאה שערים, באמירת תהילים, ברציפות, יומם ולילה, במשמרות אין ספור. קולות הבכי והנהי של נשים צדקניות נשמעה עד ליריחו והדמעות של האנשים שהשתפכו שם הרעידה את ירושלים כולה, בו זמנית נאספו אלפים ליד ציונו של בעל "אור החיים" הקדוש, שבהר הזיתים, שיום ההילולא חל בו ביום, כך גם ליד ציונו של שמעון הצדיק שבירושלים, וליד ציונו של רבי שמעון בר יוחאי שבמירון. יחד עם זאת נקבעו ימי צום, הוכרז על ביטול מלאכה, ובתי הכנסת התמלאו מתפללים, שזעקו לשמים, תקעו והריעו בשופרות, נדרו לצדקה וקיבלו על עצמם לתקן מעשיהם.

ובישיבות הקדושות - פרט לתפילות ולמשמרות הקבועות של אמירת תהילים, העלו את הרף של קיום מצוות, הוכרז על תענית דיבור של יום ועוד יום, וכל אחד - התלמידים ורבותיהם - פשפשו במעשיהם ותקנו את הדרוש תיקון. הנורא מכל היה, שהתהוו חברות וחברותות ללמוד את הלכות "קידוש השם". הרב הגאון רבי שלמה שרייבר זצ"ל, ראש ישיבת "חיי עולם", ישב עם תלמידיו המבוגרים ועסק בהלכות אלו, בבירורם ובהכרעתם. הרב הגאון רבי יהושע ברים זצ"ל, שהיה אז מבחורי הישיבה, סיכם עם החברותא שלו, להפסיק את הלימוד הרצוף בהלכות "מליחה", שבהן עסקו, ולעבור להלכות "קידוש השם".

מצמין ראשון

שלמה שרייבר, שעמד מאחורי רבינו, היטה את עצמו אל כיוון אוזנו ולחש: "רבי, העולם, מפחד שמא, חלילה, ייכנס הצורך לארץ ישראל". "רבי, צריך לעודד רחמים מרובים על כלל ישראל". "רבי, כל הקהל בוכה ומבקש רחמים מהש"ת", ועוד כהנה וכהנה.

כאן שלף רבינו את הספר מכיסו, פתחו והליט בו את פניו. הקהל המשיך את אמירת פרקי התהילים, וכבר סיים את הספר כולו. כשראה, כי רבינו עדיין עומד ופניו טמונים בתוך הספר - החל שוב לומר תהילים מן הפרק הראשון. לא ניתן היה להבחין אם גם הוא אומר, גם הוא בוכה, או שמא הוא בכלל לא "כאן". הרב הגאון ר', יהושע ברים התקרב וניסה לראות את פני רבינו, אך אלה היו, כאמור, טמונות בתוך הספר והוא לא הצליח לראות דבר.

פתאום הסיר רבינו את הספר מעם פניו, סגרו, הסתובב מעט אל הקהל, שכבר הספיק להתקבץ, ואמר את המשפט שהרטיט כל לב: "לצורך לא תהיה שליטה בארצנו", ולפי גרסה אחרת, שמסר האדמו"ר מקאפיטשיניץ שליט"א, אמר רבינו: "עהר וועט נישט קיממען" (הוא לא יבוא). המשפט הגורלי, הנחרץ, עבר מפה לאוזן ומיד פרצה שמחה בקבוצה המלווה. כולם לחצו ידיים זה לזה ואיחלו: "שנפעל כל טוב".

שבועות מספר לאחר מכן, אולי באלול תש"ב, כאשר הגיעו הידיעות המחרידות על אודות הנעשה עם אחינו בני ישראל שבאירופה, ורבנים מעולם החסידות נכנסו אל רבינו להיוועץ מה ניתן לעשות לנוכח מעשים אלה - הורה רבינו לכנס מניין אנשים ולצאת עם ספר תורה אל הציון הקדוש של בעל "אור החיים" ולעודד רחמים. וכאשר העיר הרב מאומן, הר"ש מלמד ז"ל, כי יש להיזהר מצעד כזה, שהרי אם הספר פסול יש בזה משום סכנה (ראה: זוהר, אחרי, דף ע, ע"ב) השיב, כי לצורך הצלת יהודים ושמירה על ארץ ישראל - יש להסתכן. הוא עצמו קם והוציא מארון הקודש

שבביתו את ספרו בעל המימדים הקטנים, שאותו הוא נהג לשאת בנסיעותיו מתל-אביב לירושלים ולהפיץ. כשחזרו מן הציון הקדוש, אמר להם רבינו: "אז, כשהייתי על הציון הקדוש ידעתי שרומל ימ"ש לא ייכנס לארצנו, כי ראיתי על הציון את אותיות הו.י.ה. מאירות באותיות מזהירות".

(לפי גרסה אחרת הרשה לעצמו הר"ח הגאון ר', שלמה שרייבר ז"ל, שהיה מאוד מקורב אל רבינו לשאול אותו בדבר האמירה ההיא, שנאמרה בנחרצות ליד הציון הקדוש, כי האויב לא יכנס לארצנו. ורבינו השיב בקצרה: "כשראיתי את אותיות שם הו.י.ה. מאירות באור מזהב על הציון, ידעתי כי כך יהיה"!).

אכן, כל היודע את קורות העיתים של ארצנו הקדושה יודע, כי החל מרגע זה ואילך החלה מפלת האויב והנסיגה, וא"י תודות להש"ת ניצלה מאסון נורא.

שנים רבות לאחר מכן, לאחר שכל אדמו"ר בית הוסיאטין כבר שכנו בגני מרומים, ובתל-אביב, בבית מדדשם, התקיימה סעודה בל"ז בעומר, ביום ההילולא של רבינו רבי מרדכי שרגא זצ"ל, זכינו ובא ליטול בה חלק הר"ח הגאון רבי יהושע ברים ז"ל. אז, בין הדברים הרבים שסיפרו בשבחם של הצדיקים, סיפר הוא את הסיפור הנ"ל, החל מנקודת היציאה להר הזיתים.

ושנים לאחר מכן, בהזדמנות לא מקרית, סיפר מחדש את הסיפור רבי פנחס בומז'ה שיחי, מרחובות. הוא סיפר, כי בהיותו נער בן י"ד שנים ולמד בישיבה בירושלים - בא אביו, ר' אביגדור נתן, שהיה חסיד הוסיאטין מקורב, ונטלו עמו לצאת יחד עם רבינו אל הציון של בעל /, אור החיים" הקדוש. סיפורו של ר' פנחס מהווה עדות ראייה אישית התואמת את העדות הנ"ל.

ולסיום נסיים מה שהבטיח בצוואתו וגם בעולם העליון אתפלל בעדכם א"ה לטוב לכם כל הימים

הפרקליט הנעלם

סיפור נורא

מאליו שהצלחותיו פתחו לפניו את דלתות הבנקים שבתל אביב ור' מרדכי הפך להיות שם אורח רצוי ולווה מועדף, קו האשראי הפתוח שאלה העמידו לרשותו איפשרו לו להרחיב את עסקיו ככל אשר איווה ר' מרדכי שגשג וראה בדמיונו את התעשרותו ואת היותו מועמד לתואר גביר העיר... שמחה שרתה על פניו, חיוך רחב שכן על שפתיו ולעיתים קרובות שמעו אותו מפזם את מנגינת עוזר דלים הושיעה נא... מובן שבשטיבל החסידי שבו היה מתפלל באורח קבע הוקירוהו וככל שעסקיו האירו לו פנים כן קידמוהו המתפללים הוא החל לזכות בעליות שישי ואנשים החלו לנקוב את שמו במי שבירך המיועד מכל הקהל הקודש המתפללים כאן

רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום עקב מדיניות ממשלת המנדט האנגלית ומפני הפרעות הקשות שהכנופיות הערביות פרעו בישוב היהודי הקטן בשנות תרצ"ו - תרצ"ט הואטה העליה ארצה ואלה שהגיעו היו פליטי הצלה שלא תמיד הצליחו לעלות עם כספם או עם רכושם במיוחד לאור ההגבלות על הוצאת רכוש יהודי בגרמניה הנאצית ושכנותיה תחזיותיו של ר' מרדכי החלו להתערער הבניה התקדמה אמנם אך באיטיות מכירת הבנינים והשכרת הדירות לא התקדמו בקצב הקודם והוא החל לחוש בחסרונו של הון נזיל מובן מאליו שהוא התקשה בתשלומים החדשיים לבנקים.

חוב חודשי אחד נדחה לחודש הבא והתווסף על החוב החודשי ההוא, שני החובות הועברו יחדיו לחודש השלישי ונכרכו עם החוב החודשי כחוט המשולש והועברו לחודש

ר' מרדכי שרצקי היה קבלן בנינים בתל אביב ובפתח תקוה של שנות התר"ץ. היו אלה שנים של עליית יהודים גדולה לא"י במיוחד מגרמניה שממנה החלו להמלט בשנת תרצ"ג עם עלייתו לשלטון של הצורך הנאצי ימ"ש, יהודים פליטים אלה הצליחו עוד להציל את ממונם וחלק מרכושם וכשעלו ארצה הביאו עמם את כשרונותיהם ואת יכולתם הכלכלית אותם הימים לא ידעו על משרד הקליטה ועל משרד השיכון וכל הבא לארץ ישראל היה נאלץ להשיג דיור ולמצוא עבודה בכוחות עצמו ללא עזרתם של אנשי הרשות למיניהם ר' מרדכי שהיה יהודי חכם ובעל חוש מסחרי מפותח תפס עד מהרה כי לעת כזאת תהא בניית בתים ההשקעה הטובה ביותר והיא עתידה להניב רווחים נאים הוא שעלה מפולין שנים אחדות קודם לכן וחש על בשרו את התהליך הקשה של קליטה עצמית הבין כי השעה משחקת עתה לקבלני הבנין והוא נכנס במלוא מרצו לענף זה

הוא בנה ובנה הרבה הוא ידע שיש להכין דירות לפליטים ושיער כי הם יגיעו בהמוניהם ארצה הוא לא חסך ממון ומאמץ ואף התרחב הרבה מעבר ליכולתו הכלכלית אט אט הצליח לסיים בנינים למכרם או להשכירם ולראות שכר בעמלו

אך לא יהודי כר' מרדכי יפקיד את רווחיו בכספת ישובית את ידיו ממלאכה ויצא לנוח על זרי דפנה מרצו ורוחו הפעלתנית דחקו בו להרחיב את עסקיו, להתחיל בבניות נוספות ולהשקיע ברכישת קרקעות לצורך בניה

הוא נגרר אחר השערותיהם של מתווכי הקרקעות שהמחירים עתידים להאמיר והוא החל לרכוש קרקעות הרבה מעבר לצרכיו מובן

מצמין ושיעור

מצמין רשעים

הרביעי וחודר חלילה ר' מרדכי מצא את עצמו בסבך חובות גדולים עם ריבית תופחת ללא כל תקווה, מוצא, או דרך לפתרון

שנתנו החלה לנדוד בלילות מראהו הנאה והחסון החל להתדכך ושמתו נעלמה הוא הפסיק את הבניה, פיטר חלק מפועליו, וניסה למכור את מרבית קרקעותיו אך עד מהרה גילה כי באין התחלות בניה נוספות חלה בשוק הגדלן ירידה משמעותית במחיר הקרקעות והמתווכים מציעים לו עתה את המחצית מן המחיר ששילם עבורן, זעזועו היה עתה גדול הוא חש כי תהום אל תהום קורא לו בסדרת המשברים

עוד 'זה הולך וזה בא', והנה החלו להגיע בדואר רשום מכתבי תביעה מן הבנקים שכללו דרישה לסילוק החוב מיד הוא ניסה להיכנס להסדר תשלומים עם הבנקים אך ללא הועיל שיחותיו הפרטיות עם ההנהלות נתגלו בשיחות סרק המובילות למבוי סתום מחוסר מזומנים לא יכול היה ר' מרדכי להציע כל הסדר מתקבל על הדעת

חודש רדף חודש עד שהמחלקה המשפטית של הבנקים נכנסה לתמונה מספר נוסף של מכתבי איום התראה הזהרה לפני משפט וכיצא באלה היוו רקע חוקי להגשת תביעה משפטית בתביעה זו דרשו הבנקים מבית המשפט

שיורה לר' מרדכי לשלם מיד את כל חובותיו בתוספת ריבית דריבית, על כל האיחורים והדחיות. כאלטרנטיבה דרשו הבנקים שבית המשפט יעביר לרשותם את כל הבנינים שר' מרדכי בנה השכיר והנמצאים בבעלותו בתוספת כל הקרקעות שברשותו כדי להבטיח את תשלום כל החובות למרבית הצער דרשו הבנקים להפעיל סעיף בחוזה ההלוואה האומר שעל איחור בהחזרת החוב רשאי הבנק להכפיל את סכום החוב בלא לפגוע בחוב עצמו ובתפיחת הריבית הנלווית לו, ר' מרדכי נבהל לא מן המשפט לא מדרישת הבנקים לפרוע את החובות ואף לא מדרישתם להעביר לרשותם את רכושן, הוא נבהל מן האפשרות שבית המשפט יממש את סעיף הכפלת החוב אם אמנם ייעתר לדרישה זו כך חשב לא תהיה לו כל אפשרות לשלם את החובות והוא ייהפך לעולם לעבד לוה לאיש מלוה לעולם, ר' מרדכי

היה איפוא היסטרי על סף היאוש והזכאון ר' מרדכי היה חסיד גור מן הבית, אבות אבותיו ובני משפחותיהם אחיו ודודיו כולם חסידי גור אביו נסע אל בעל השפת אמת, סבו נסע אל בעל 'חידושי הרים' והוא עצמו טרם שעלה ארצה הסתופף בצל קודשו של האדמו"ר ר' אברהם מרדכי זי"א בעל האמרי אמת עתה הוא נשא את עיניו אל רבו אך מה יעשה ורבו נמצא שם בפולין בעיירה גור כיצד יגיע אליו וישטח לפניו את בעייתו? מכתב! אך מי יכתוב את המכתב, הוא? הרי מעולם לא כתב מכתבים ואין לו מושג כיצד אפשר בכלל להתבטא במכתבים, ומתי המכתב יגיע? ומתי תיכתב לו התשובה? ומתי התשובה תגיע, ואם יאבד המכתב מה יעשה, והרי המשפט עומד להתקיים, והנה הוא כבר ניצב אחר כתלנו!

כך שוטטו להן המחשבות בראשו והתרוצצו מאליהן אט אט הסתגר בביתו לא יצא החוצה ולא הראה את פניו בבנקים גם בשטיבל הוא היה מסוגר ומכונס בתוך עצמו אותן תרומות קבועות שהיה נוהג להוזיל מנכסיו למען

על בוריין בכל מכמני הספרים של הרוזינער ואין צריך לומר כי יד ושם לו בש"ס ובנושאי כליו, יום יום, לאחר שסיים את מלאכת יומו בשעות הבוקר המאוחרות, היה שב לביתו נח מעט, ומתיישב ליד שולחנו ללמוד, מתמיד גדול היה ברל, ולקוחותיו החסידיים שידעו על כך העריצוהו וכבדוהו והוא עם כל ענוותנותו וצניעותו לא סגר דלתיים בשוק היה מצטט פה מצטט שם כאן אימרה חסידית שם דבר תורה כאן משפט מעודד שם סיפור חסידי וכן הלאה חביב היה על כולם דעותיו מקובלות ועצותיו נשמעות אצל ר' מרדכי כאמור היה מסיים את מלאכת יומו ולפיכך היה משתהה אצלו ומשוחח עם בעל הבית על ענינים שונים הוא ברוב פקחותו ותבונתו ראה את ירידתו של ר' מרדכי והיה יום יום משוחח עמו ומעודדו וזה ר' מרדכי רצה את קרבתו אהב את עצותיו ורק בפניו הוא פתח את סגור לבו וכשסח בפניו את עובדת היות רבו בפולין רחוק ובלתי ניתן לגישה התישב ברל על כסא ובניחותא החל לדבר על לבו ולהשפיע עליו שיכנס אל האדמו"ר הקדוש ר' ישראל מהוסיאטין נכדו האחרון של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין שהגיע לאחרונה מיינה והתיישב כאן בתל אביב לא

בית המדרש ולמען עניי העיר נפסקו, קהל המתפללים ידע שר' מרדכי יורד מנכסיו אך איש לא העז לשוחח עמו על כך, כולם האמינו שר' מרדכי החכם הפיקח והממולח יודע להסתדר, מטעמי נימוס וחסד המשיכו להעלותו לשלישי ולשישי ולברכו בשמו הנקוב במי שברך הכללי, ור' מרדכי קיבל הכל באהבה, לא שוחח עם איש על הקורות אותו, אלא האמין 'כי ישועת ה' כהרף עין' וכי זו תבוא במהרה

והיא אכן הגיעה.

ברל החלבן הוא זה ששימש שליח נאמן לסייע לר' מרדכי, ולחלצו מן המיצר, הכיצד? ובכן, ביתו של ר' מרדכי היה הבית האחרון באיזור חלוקת החלב של ברל, בוקר בוקר, היה ברל עובר על פני עשרות בתים ומתדפק על דלתותיהן של מאות דירות בכל דירה היתה נפתחת הדלת ובני הבית היו מושיטים לו "פגדל" (סיד עם ידית אחת ארוכה) וברל מזג לתוכו חלב מן הכד הצר והגבוה שנשא בידיו, בצורה זו הכיר ברל את כל דיירי הבתים שבאיזורו ידע את בעיותיהם ועניניהם ולפעמים היה גם איש סודם, עם הלקוחות החילוניים לא היה לו שיה ושיג אצלם הוא עשה את מלאכתו קיבל את פרוטותיו הפטיר שלום מנומס והלך לדרכו, גם עם הלקוחות הדתיים הוא יצר קשר והיתה לו אמנם קירבה אך מסויגת לפעמים היה מחליף עמם דברים מתלוצץ מצליף בהם אך לא מעבר לזה, אולם עם לקוחותיו החסידיים הוא יצר קשרים של אחווה וריעות כאן הוא היה בן בית כי ברל על אף שהיה לבוש בגדי עבודה אפורים וכבדים נעל נעליים גבוהות וחבש קסקט שהיה דרך קבע שמוט על מצחו, מ"מ היה חסיד שבחסידים בר אוריין גדול ותלמיד חכם רציני, הוא ידע היטב את ה'תולדות' את האור החיים' ואת האור מים חיים' הכיר ספרים כמו מאור עיניים של הטשרנובלער אור המאיר של ר' וועליל זיטומיר עבודת ישראל של הקוניצער שלט

מצמית ושיעור

בנקל שוכנע ר' מרדכי להגיש קויטל לאיש קדוש זה הוא טען כי חסיד צריך להיות נאמן לרבו ואל לו להחליפו בכל עת באדמו"ר אחר עליו להאמין כי רבו אף אם הוא במרחקים יכול להעתיר בעדו ולפעול ישועות למענו ולמה אם כן שיסטה מדרך זו נכון השיב לו ברל במה דברים אמורים כאשר החסיד שולח מכתב לרבו או קויטל ומזכיר את עצמו לפניו אך ללא השתדלות ללא הזכרה מהיכי חיתי ור' מרדכי אף שלא קיבל את דעתו של ברל נעתר לו והבטיח לו להכנס לאדמו"ר מהוסיאטין

האדמו"ר זיע"א עיין בקויטל ושאל שורה של שאלות הוא התעניין בטיבו של עורך הדין בטקטיקה שהוא אמור לנקוט במשפט ובתאריך שבו אמור המשפט להתקיים, ר' מרדכי בתשובותיו שיבח מאד את עורך דינו והציג אותו כמשפטן מעולה, הוא הוסיף ואמר כי משפטן זה חושש מאד מפני התביעה לכפל החוב ואינו יודע כיצד להיחלץ ממנה לדעתו מהווה סעיף זה חלק מחוזה ההלוואה והחתימה על החוזה מהווה גם הסכמה לתשלום כפל זה, בחדר השתדרה שתיקה ארוכה עד שהאדמו"ר צוּק"ל אמר : לך, ואמור לעורך דינך שיבקש שינוי בתאריך המשפט וידחה אותו לזמן מאוחר יותר לשאלת ר' מרדכי השיב הצדיק, ה' יעזור ובעוד זמן קצר תופיע חוברת חוקים חדשה ובה תיכלל תקנה שנחקקה עתה והאוסרת על הבנקים להגיש תביעה משפטית להכפלת החוב בגין איחור בתשלומים

ר' מרדכי אין למשרד עורך הדין ומסר לו את הוראת האדמו"ר ואת הסברו, הפרקליט האזין לדברים והשיב כי ככל הידוע לו לא עומדת להופיע בקרוב חוברת מסוג זה שרבר דיבר עליה חוברת זו מופיעה פעמיים בשנה בלבד והחוברת האחרונה כבר הופיעה לפני זמן קצר אך ר' מרדכי שאמונת חכמים היתה חלק מתודעתו ויראתו ביקש מהפרקליט שיואיל לדחות את המשפט וזה נעתר לבקשתו והסדיר

את הענין

ימים ספורים לפני תאריך המשפט הגיע שליח עורך הדין לביתו של ר' מרדכי וביקש כי יסור למשרד אדונו שם במשרד בישור לו המשפטן כי אכן רבך צדק, החוברת אכן הופיעה ובה מצויה תקנה מסוג זה שעליו דיבר רבך אולם לך ואמור לרבך כי התקנה מתייחסת להלוואות שתינתנה מכאן ואילך ולא רטרואקטיבית להלוואות שכבר נתנו בעבר, המשפטן חייך חיוך של נצחון, והטיח את החוברת בשולחן שלפניו,

ר' מרדכי חש כאילו המשפטן מתנצה עם האדמו"ר וחשב לרגע לנטוש אותו להוציא את התיק מידו ולהעבירו לעורך דין אחר בעל דרך ארץ לצדיקי הדור אך לאחר מחשבה נוספת החליט כי מוטב שדווקא איש זה ימשיך לטפל בתיק כדי שיווכח כי יכולתו של האדמו"ר גדולה מיכולת המשפטן וראייתו עמוקה מראייתו של זה רבי ישראל מהוסיאטין.

ר' מרדכי חזר אל האדמו"ר מהוסיאטין לבשר לו כי אכן הופיעה החוברת ולשמוע את דעתו בכל הנוגע לתקנה החדשה שכאמור אין ביכולתה לסייע לו במשפט הזה.

האדמו"ר האזין בקשב רב לדבריו ואמר לך ואמור לעורך דינך שידחה את המשפט לאחד מימי השישי הקרובים וסיים אף אני אהיה שם ר' מרדכי נדהם חשש שמא לא שמע היטב, ושאל- מה הרבי אומר בדיוק?, נו! השיב הוא זצ"ל, כבר אמרתי אהיה שם!

ר' מרדכי צעד כמה צעדים אחורה, יצא בקידה מחדרו של הצדיק ומיהר ללשכתו של עורך הדין כדי למסור לו את ההוראה החדשה.

הפרקליט חייך בנימוס והגיב בסדרה של שאלות לשם מה אנו צריכים את התערבותו של רבך וכי הוא משפטן כלום רוצה הוא ליטול חלק במשפט ולמה יום שישי? הן אתה חרדי, התרצה לעמוד במשפט דוקא בערב שבת כדי להפסיד באותו סעיף, ולהיכנס

להניח כי היית רוצה לשוב הביתה ברוח נכאים ולחגוג את יום השבת מתוך צער ושברון לב. לפיכך הריני ממליץ כי תבא בדברים עם הבנקים לצורך הסדר תשלום החובות והריני מורה להם לבוא לקראתך ולהציע לך תכנית פריסת חובות בהתאם ליכולתך ובאשר לסעיף כפל החוב שבחזוה ההלואה הריני לקבוע כי בהשפעתה וברוחה של התקנה החדשה שפורסמה לאחרונה בחוברת התקנות יש ביכולתי להמיר את ההתחייבות הכפולה בקנס של חמישים לירות בלבד ובכך יבואו הבנקים על סיפוקם ויחושו כי נענשת על אי תשלום חובך במועד הנדרש.

השופט הכריז על סיום המשפט קם ממקומו וביקש מעורך דינו של ר' מרדכי שייכנס עמו ללשכתו שם בלשכה הסביר השופט למשפטן בשל מה זיכה את הנתבע והטיל עליו קנס כספי סמלי הוא אמר מרגע שהחילתי במשפט ראיתי ניצב מולי אדם חרדי מבוגר מאד אולי ישיש נמוך קומה ויפה תואר שהישיד אלי מבט נוקב ולחש לי לא הרף שבת! שבת! שבת!

הבטתי לעברו ולא ידעתי אם זו מציאות או הזיה אם זה חלום או שמא נתערפלה עלי הכרתי חשתי כי איני יכול להחמיר עם הנתבע אף שלפי כל כללי המשפט חייב הייתי לכאורה להטות את הדין לצד הבנקים רק לאחר שזיכיתי אותו והטלתי עליו קנס כספי קטן נעלמה דמות הזקן וחשתי משוחרר ורפוי והרגשתי שאמנם נעשה כאן צדק

והשופט המשיך שמא יודע אתה להסביר מחזה מופלא זה?

בליל כ"ט בכסליו תש"מ יומא דהילולא של האדמו"ר הצדיק רבי ישראל מהוסיאטין זיע"א לאחר הדלקת נרות חנוכה ושתיית לחיים סיפר כ"ק האדמו"ר מסדיגורא זצוק"ל את הסיפור הנ"ל בקצרה ואמר כי הוא שמע אותו מפיו של הנתבע עצמו ששהה בסוף ימיו בבית אבות ויזניץ ושם נהג לספר מעשה פלא זה לפני כל שומעיו.

לשבת באוירה נכאה מוטב כך החליט כי נשאר את התאריך כמות שנקבע,

ר' מרדכי הסביר, כי שיקוליו של הצדיק אינם שיקולי אנוש, וכי גם משפטנים מעולים ומבריקים אינם יכולים לרדת לסוף דעתו, בחוסר חשק מופגן שלא הפרקליט את "המתמחה" שליח המשרד לפקיד בית המשפט כדי להעביר את המשפט לאחד מימי שישי, ר' מרדכי לא הלך לביתו הוא נשאר במשרד עד שנודע לו כי התאריך אכן שונה, מכאן הוא צעד הישר לבית האדמו"ר להודיע על התאריך החדש על יום השישי הגורלי כאחד שלא היה אמון על חסידות הוסיאטין הוא ניסה שוב לשאול האם באמת מתכוון הרבי להגיע למשפט והצדיק השיב לו, נו: הלא כבר אמרתי!

ביום השישי "המיוחס" התייצבו ר' מרדכי ועורך דינו באולם בית המשפט וחיכו לבואו של האדמו"ר מהוסיאטין זצ"ל, ר' מרדכי היה נרגש לא ממעמד המשפט לא מן התוצאות שתהיינה ודאי מאכזבות הוא נרגש מהופעתו הצפויה של האדמו"ר

בין כך ובין כך נכנס השופט האנגלי והתישב על כסאו הרם עתה נחרד עורך הדין הוא לחש באזני ר' מרדכי שהכל אבוד זהו שופט קשה ורע! כך לחש שונא יהודים ועל אחת כמה וכמה יהודים בעלי חזות חרדית, הוא רמז לר' מרדכי שעליו להיות מוכן לכשלוך מוחץ ולנצחונם של הבנקים ר' מרדכי החויר והאדים חליפות הוא חש בדפיקות לב חזקות וראשו נע לכיוון הדלת לראות אם האדמו"ר מגיע, ולכיוון השופט לראות כיצד הוא מנהל את המשפט

השופט עיין בתיק עלעל בדפיו ושאל את הפרקליטים משני הצדדים סידרה ארוכה של שאלות לבסוף שמט את ראשו על ידו בהה בעיניו ארוכות בחלל האולם פנה אל ר' מרדכי ואמר בהיסוס אני רואה כי אתה יהודי חרדי היום יום שישי והשבת מתקרבת ובאה קשה לי

וזה קדושת הארון אצלנו
אזה לא לא לבד ה' ייח

וגם בעולם העליון אתפלל בערבכם
א"ה לטוב לכם כל הימים

אדמו"ר הקדוש מהמסע
מנחם ישראל זצוק"ל
בן אדמו"ר הקדוש
נפטר ביום שבת
בן אדמו"ר הקדוש
נפטר ביום שבת
נאסף אל עמו
בט' כסלו תש"ט

עליה לציון הק'

בליל היארצייט ליל ששי

למידע ובירורים: 02-970-1198

תאורה וכיבוד קל יעמוד לרשות ההמונים הפוקדים את הציון הק' בטבריה

כל העלונים